2

R. P.

VALENTINI MANGIONII PERVSINI

E Societate IESV SS. Theologiæ Doctoris,

ET

In ſignatura Sacræ Pœnitentiariæ S. D. N. Papæ Conſultoris-Theologi

APOLOGIA

Pro BONIFACIO VIII. & GREGORIO XIII. Romanis Pontificibus,

Aſſerentibus Voti ſolemnitatem ſola Eccleſiæ Conſtitutione inuentam eſſe,

Nec non

Pro Cenſura Propoſitionis oppoſitæ.

COLONIAE AGRIPPINAE,
In Officina Birckmannica.

ANNO M. DC. XXXVII.

Cum gratia & priuilegio Sac. Cæſareæ Maieſtatis.

Digitized by Google

Digitized by Google

EM^{mo}. AC REV^{mo}. D.

D. MARTIO CARDINALI GINETTO DE LATERE LEGATO.

AMpliſſimi Nominis tui Patrocinium, quod ſtudijs meis ſemel commodare cœpiſti, non potes EMINENTISSIME PRINCEPS denegare huic APOLOGIÆ, quæ mihi ſcribenda fuit non tam ad meam, quàm ad duorum PONTIFICVM MAXIMORVM (atque adeò ad APOSTOLICÆ SEDIS, cuius LEGATVS es) ſententiam de votorum ſolemnitate aſſerendam. Erit tamen apud me ſummi beneficij loco quicquid in me tuendo, atque ornando tribueris vel muneri, vel benignitati tuæ, quam, quia ſe ſponte ſua, re ipſa tam largiter effundit, pluribus verbis elicere non eſt opus: Vale.

Eminentiſſimæ, ac Reuerendiſſimæ D.T.

Deuinctiſſimus ac deuotiſſimus

Valentinus Mangionius Soc IESV.

Digitized by Google

APPROBATIONES.

SErenisſima ſua Celſitudo Dominus FERDINANDVS Archiepiſcopus Colonienſis, Sacri Romani Imperij Princeps Elector, Dominus noſter Clementiſſimus &c. Viſis ſententijs ſpecialiter deputatorum Cenſorum, & Iudicijs Vniuerſitatum Louanienſis & Duacenſis; dat, & concedit Facultatem, vt Cõſultatio P. Valentini Mangionij Soc. IESV de Vi Voti Paupertatis, & eiuſdem Apologia pro BONIFACIO VIII. & GREGORIO XIII. Summis Pontificibus &c. typis mandari poſſit; præſertim cum contra Fidem Catholicam, aut bonos mores nihil contineat. Sign. Bonnæ X. Septembris 1637.

Ferdinandus.

Locus
Sigilli.

EGo Goſvvinus Nickel Societatis IESV *Prouincia Rhenana inferioris Prouincialis, poteſtate ad id mihi facta ab admodum R. P. H. Mutio VVitelleſchi Præpoſito Generali, facultatem concedo, vt Conſultatio de Vi Voti ſimplicis Paupertatis, necnon Apologia pro* BONIFACIO VIII. *&* GREGORIO XIII. *Summis Pontificibus &c. ſcripta à Patre Valentino Mangionio, & grauium Doctorumque virorum eiuſdem Societatis iudicio approbata, typis euulgentur. In cuius rei fidem has litteras manu mea ſubſcriptas, & ſolito ſigillo munitas dedi Coloniæ die 22. Auguſti 1637.*

Goſvvinus Nickel, m.p.

Locus
Sigilli.

APO-

APOLOGIA.

NVnquam putaſſem fore, vt humiles meæ myricæ de cœlo tangerentur; tactæ tamen ſunt. Sed, vt ſpero, innoxiè. Demonſtraueram in Conſultatione nuper edita, rectè conſiſtere cum natura voti ſubſtantialis Religioſæ Paupertatis rerum Dominium ſine earundē vſu, tum alijs argumentis, tum eo potiſſimum, quòd hæc votorū ſolemnitas, atque hic effectus (vt Paupertas Religioſa vouentem exuat Dominio) ſit, non Iuris naturalis, vel diuini, ſed Eccleſiaſtici: ac proindè non eſſe de ſubſtantia Status Religioſi, quem à Chriſto inſtitutum fuiſſe, & non ab Eccleſia, nemo Catholicus ambigit: neque pugnare hæc duo inter ſe, vt Scholaſtici in Societate IESV, ſint verè, ac propriè Religioſi, & nihilominus retineant, ad tempus Superiorum arbitrio definiendum, bonorum ſuorum Dominium *particulare actiuum*, & non ſolum *nouitium* neſcio quod *Dominium in communi*, vel *paſſiuum*. Nonnulli ergo, qui in hac Theologica Republica Cenſuram gerunt, ſolitique ſunt, quidquid cum ipſorum opinionibus minus congruit, publicum crimen interpretari; me neque vocatum, neque auditū indicta cauſa Senatu mouerunt. Nam captata, neſcio, vnde Theſium quarundam occaſione, vt oſtenderent quàm grauiter accepiſſent ſententiam illā meam de votorum ſolemnitate, hanc Aſſertionē publicè tuendam propoſuere. *Qui votorum ſolemnitatem, ac conſequenter quamlibet eorum obligationem non niſi ex ſola Eccleſiæ inſtitutione haberi aſſerit, male conſultus Theologus eſt: Qui verò addit id ſine errore in fide negari non poſſe, imprudenter aquo rigidius cenſet.* haud dubie hic ego petor, qui, vt verum fatear, Refutationem expectaſſem, non conuitia: quæ tamen ſi à quibuſdam philoſophico ſolum ſupercilio contemnuntur, (quòd ſic facillimè exoleſcant) multò melius potuiſſem ego ſpernere demiſſione

Digitized by Google

Chriſtiana: verum vt me collegi; ſenſi illa Theſi non tàm oppugnari ſententiam meam de ſolemnitate votorum, quàm duorum Summorum PONTIFICVM auctoritatem imminui.

Itaque debui hanc Defenſionem adornare, quam ſecabo in partes tres.

In prima oſtendam poſſe me primam poſitæ Aſſertionis partem pro mea non agnoſcere: Et ſi agnoſcere velim, modum illum loquendi à me vſurpatum carpi non poſſe.

In altera docebo verè votorum ſolemnitatem haberi ex ſola Eccleſiæ inſtitutione.

In tertia meam contrariæ Propoſitionis cenſuram æquo rigidiorem non fuiſſe demonſtrabo.

SECTIO PRIMA.

1 PRimam, inquam, illius Aſſertionis partem poſſum pro mea non agnoſcere: nec quiſquam, vel ebrius, vnquam fuit, qui ſomniarit *quamlibet* votorum *obligationem* eſſe ex ſola Eccleſiæ inſtitutione. Cum enim votum ſit eſſentialiter Promiſſio facta Deo; Per votum Deo acquiritur Ius, vt præſtetur res promiſſa: huic autem Iuri reſpondet in vouente obligatio aliqua, & obligatio eſt effectus neceſſario conſequens Promiſſionem acceptatam: & ex communi Doctorum ſententia votum neceſſario includit intentionem ſe obligandi. immo *Sotus lib. 7. de Iuſt. q. 1. art. 2.* licet ſentiat poſſe quempiam vouere abſque intentione ſe obligandi; nihilominus aſſerit à vouente contrahi obligationem, eo quòd obligatio ſit inſeparabilis à voto. Cui ergo, quæſo, in mentem venire vnquam potuit *quamlibet* votorum *obligationem* non haberi niſi ex ſola inſtitutione Eccleſiæ, ſi aliquam ſaltem habet ex ſua ipſius natura & eſſentia? ſed nimirum apud iſtos Cenſores nihil intereſt inter has duas voces *quamlibet* & *aliquam*. Vel ſibi perſuadent, eo ipſo quòd quis aſſerat ſolemnitatem votorum eſſe ex ſola Eccleſiæ inſtitutione aſſerere conſequenter debere *quamlibet* eorum *obligationem* eſſe ex ſola inſtitutione eiuſdem. quo quid abſurdius fingi, aut imperitius dici poteſt?

Quicum

Digitized by Google

Quicunque, mi Homo, aſſerunt votorum ſolemnitatem haberi ex ſola Eccleſiæ inſtitutione, eo ipſo agnoſcunt ſolemnitatem in votis eſſe quid accidentale ſuperadditum ab Eccleſia votorum eſſentiæ: quare conſequenter agnoſcunt potius ineſſe votis aliquam obligationem ſecluſa omni inſtitutione Eccleſiæ; Cum, ſicut demonſtratum eſt, à votorum eſſentia ſit inſeparabilis obligatio, igitur ſi conſequenter agnoſcunt *aliquam* obligationem in votis fluentem ab ipſorum natura; non poſſunt conſequenter aſſerere *quamlibet* eſſe ex ſola inſtitutione Eccleſiæ: atque adeo prima illius Theſis pars ad me non ſpectat. 2

Et verò, niſi planè bardus ſit, qui meam Conſultationem legit, ex n.39. intelligere facile poteſt, de qua ego ſolemnitate locutus ſim nempè de ea, quam Aduerſarij dicebant ex Iure diuino habere vim priuandi Dominio vouentes Paupertatem: vt inde efficerent Scholares Societatis, qui ſunt verè ac propriè Religioſi, non poſſe poſt vota retinere Dominium bonorum ſuorum. Verba mea hæc ſunt. *Rurſus poſſunt obiicere Aduerſarij ſolemnitatem in voto Paupertatis, quatenus priuat omni iure, ac Dominio bonorum temporalium, eſſe de Iure diuino. Sed contra primo. quia iam docuimus antiquos Religioſos fuiſſe verè ac propriè Religioſos, & tamen Dominij capaces fuiſſe. Contra ſecundo. quia vt late probat Suarez de Religione tom.3.lib.2.cap.14. & tom.4. lib.3. cap.4. Baſilius Pontius lib.7. de matrim. c.7. ferè omnes Iuris Pontificij Interpretes putarunt hanc ſolemnitatem in votis eſſe ex inſtitutione Eccleſiæ, & non Iuris diuini.* Nota diligenter illud *Hanc ſolemnitatem*, (ex qua ſcilicet oritur vis priuandi Dominio) & plane intelliges me non affirmaſſe vniuersè ſolemnitatem votorum, ac multominus *quamlibet* ipſorum *obligationem* eſſe ex ſola inſtitutione: ſed *hanc ſolemnitatem.* 3

At enim eodem n.39 hæc addo: *hæc veritas, quod ſolemnitas votorum ſit ex ſola Eccleſiæ inſtitutione, non poteſt ſine errore in fide negari.* ergo neque negari debet, quin ipſe ſentiam vniuersè ſolemnitatem votorum eſſe ex ſolius inſtitutione Eccleſiæ. 4

Primum reſpondere poteſt id non ſequi. Inſtitutum enim meum erat oſtendere non eſſe de Iure diuino, vt votum ſubſtan- 5

tiale

tiale Religioſæ Paupertatis exuat vouentem Dominio; ſed hunc effectum eſſe ſolius voti ſolemnis: vel ſi aliquod aliud votum Paupertatis illum habet, habere aliunde, quàm ex Iure diuino, vel naturali; ac proinde cum voto ſimplici Paupertatis ſubſtantialiter Religioſo Scholarium Societatis poſſe ſtare Dominium bonorum temporalium: quia hæc ſolemnitas , vt votum Paupertatis priuet Dominio, & illius capacitate , eſt ex ſola Eccleſiæ conſtitutione inuenta. Quare illa mea propoſitio indefinita eſt coarctanda ad hanc determinatam vt accipiatur de *hac ſolemnitate* & de hoc effectu peculiari, de quo agebatur.

6 Deinde faciamus me ita ſenſiſſe; faciamus aſſeruiſſe vniuerſe votorum ſolemnitatem eſſe ex ſola Eccleſiæ inſtitutione. quid tũ poſtea? eſtne hæc Aſſertio à me primum prolata? Eſt duorum Maximorum Pontificum BONIFACII VIII. *cap. vnic. de vot. & vot. relax. in* 6. vbi ſic ait. *Nos attendentes, quod voti ſolemnitas ex ſola Eccleſiæ conſtitutione eſt inuenta.* Eſt GREGORII XIII. in Bulla. *Aſcendente Domino pag. 236.* vbi ſic. *Non conſiderantes voti ſolemnitatem ſola Eccleſiæ cõſtitutione inuentam eſſe.* Eſt omnium Canoniſtarum, vt verbis vtar *Pontij lib. 7. de matr. c. 7. cum Gloſſ. in cap. rurſus. qui cleric. vel vouent.* Innoc. *Oſtienſ. Archidiac.* Io. *Andr. Ancharan. Felin. Abb. Card.* Eſt ſummorum Theologorum, quos videre licet apud *Henriquez ſum. lib. 12. c. 5. n. 6. litt. m. n. Et apud Pontium loc. cit. nempe Henrici Heruæi, Gerſonis, Aluari, Pelagij, Abulenſis, Auctoris ſpecul. coniug. Angles, Cordubæ, Mic. Medinæ, Malderi,* eſt Merceri Louanienſis, Gamachæi, Sorbonicæ Academiæ luminum *in tract. de matr. impediment.* vbi de voto. Eſt Summiſtarum primæ notæ *Aſtenſ. lib. 8. tit. 18. Roſell. v. Matrim. Imped. 4. §. 2. Angel. ibid. imped. 5.* his omnibus adde *Henricum Henriquez, Valentiam, Suarium, Azorium, Vaſqueſium, Sanchium, Leſſium, Coninchum, Rebellum, Molinam, Laymannum, Filiuccium, Reginaldum, Ribadeneyram, Platum,* & quotquot è Societate hoc de argumento ſcripſere. quos tamen Auctores (abſit verbo inuidia) ſcholæ ſuſpiciunt, ac venerantur. Si tot Societatis Alumni de Theologia non peſſimè meriti; ſi Principes Summiſtarum; ſi Excellentes Theologi, atque in his S. Thomæ ſectatores nec pauci , nec obſcuri;

Digitized by Google

ſcuti; ſi omnes Canoniſtę, ſi duo Maximi, & (quod caput eſt) Iuriſconſultiſſimi Põtifices *male Conſulti Theologi* ſunt, haud ęgrè ferre debeo ego me tantis Nominibus acenſeri. malle poſſem cum his errare, quã cum meis Cenſoribus ſapere. Sed vtri hac in re deſipiant, aut errent, Docti, & à perturbationibus vacui iudicabunt.

Ex hactenus diſputatis ſatis ſuperque conſtare arbitror, ſi agatur de modo loquendi, non poſſe culpari me quòd aſſeruerim votorum ſolemnitatem haberi ex ſola Eccleſiæ inſtitutione. Vſurpaui verba, quæ Nobiliſſimi moralis, & Scholaſticæ Theologiæ Doctores, quæ vtriuſque Iuris Conſultiſſimi, quæ denique duo Chriſti Vicarij vſurparunt, & quidem vix apice immutato. ſi propterea *malè Conſultus Theologus ſum,* (iterum dico) ſunt & illi. 7

SECTIO SECVNDA.

SEd enim neque iure me reprehendi poſſe puto, ſi agatur, nõ de modo loquendi, ſed de re ipſa. Euincam autẽ hoc, ſi penſiculatius examinauero, quid nomine Solemnitatis intelligatur: ſimulq́; oſtendero, in quocunque eam cõſiſtere aſſerant Aduerſarij, id vel nõ eſſe ſolemnitatẽ, vel, ſi ad ſolemnitatẽ aliquo modo pertineat, eſſe cõmune etiam votis ſimplicibus, ideoq; in eo pręciſe ſumpto non conſiſtere; vel denique, ſi in eo præciſè conſiſtat, eſſe ex ſolius inſtitutione Eccleſiæ. Sunt autẽ ſupponenda quædã tanquã certa. 8

Primum eſt eſſe in Eccleſia Dei ſtatum aliquem verè, propriè, & ſubſtantialiter Religioſum, in quo tamen vota Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientię ſunt ſimplicia, & carent ſolẽnitate ex declaratione duorũ Summorum Ponticum PII V. & GREGORII XIII. PIVS enim V. in Conſtitutione, quæ incipit *Dum indefeſſæ.* declarat Societatẽ etiam quoad gradus Scholariũ, & Coadiutorũ formatorũ, quorum vota ſunt ſolum ſimplicia, eſſe Religionẽ Mendicantẽ. GREGORIVS vero XIII. in Conſtitutione, cuius initiũ eſt. *Aſcendẽte Dom.* non ſolũ expreſſe definit *prædictos Scholares, & Coadiutores ſemper fuiſſe, eſſe, & fore verè ac propriè Religioſos, & ipſorũ vota, etſi ſimplicia, ex* SED. APOST. *inſtitutione eſſe verè ſubſtantialia* 9

Religionis vota; ſed etiam declarat Aſſertiones contrarias pronunciatas, aut ſcriptas falſas omnino, & temerarias eſſe, & cenſeri debere, addito præcepto in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœnis excommunicationis latæ ſententiæ, nec non inhabilitatis ad quæuis officia, & beneficia, eo ipſo abſque alia declaratione incurrendis, contra quoſcunq; qui huiuſmodi Pontificiam definitionem, ac declarationē quoquo modo verbo vel ſcripto, directè vel indirectè auſi fuerint impugnare, vel eũ, niſi quantum verba ipſa ſonant, interpretari. Accedit auctoritas ſacroſancta *Trid. ſeſſ. 25. c. 16. de Regul.* vbi nulla facta diſtinctione graduum, vel perſonarum, quę in Societate ſunt, *illam abſolutè appellat Clericorum Religionem, & conſequenter Scholares & Coadiutores, qui in ea emittunt vota ſolum ſimplicia poſt biennium probationis, cenſet fieri verè ac propriè Religioſos, ſicut fiunt in alijs Religionibus Nouitij vouentes poſt annum, de quorum forma profitendi ibi Concilium agebat, & excipiebat eos, qui in Societate probantur & admittuntur.* vide *Leſſ. lib. 2. de Iuſt. c. 41. dub. 1. n 8.*

10 Secundum eſt. Cum ſolemnitas, metaphyſicè loquendo, ſit quædam quaſi forma, ex qua votū denominatur ſolemne; optimè explicari quid ipſa ſit in ſe, per ſuos effectus, quos producit in emittentibus vota ſolemnia. Sic BONIFACIVS VIII. *in cap. vnic. de vot. & vot. relax. in 6.* pro eodē ſumpſit *votum ſolemne*, &, *quod ſit efficax ad dirimendum matrimonium.* Sic etiam communiter Doctores *in cap. cum ad Monaſterium de ſtat. Monach. & in c. non dicatis. 12. q. 1. & cap. quia ingredientibus 12. q. 3. & in Authent. ingreſſi. & Authent. nunc autem. C. de Sacroſ. Eccleſ.* volentes explicare in quo conſiſtat ſolemnitas voti Paupertatis; explicant per illum effectum reddendi incapacem proprietatis, & Dominij. ita vt, ſicut votum ſolemne Caſtitatis Religioſæ dirimit præcedens matrimonium ratum non conſummatum, & irritat ſubſequens; ita etiam votum ſolemne Paupertatis excludat à vouente rerum omnium Dominium, ſi quod forte habebat, & omnem acquiſitionem impoſterum impediat. Sic etiam *Innoc. in ca. olim. 2 de priuil. Abb. in cap. ex reſcripto de iureiur. not. 3. & ibidem Felin. & alij apud Suarez to. 3. de Relig. lib. 2. c. 13.* Explicant ſolemnitatem voti obedientiæ per illum effectum, quod ſolemniter illud profeſſi

non

non poſſint validè contrahere obligationem vllam, ſaltem Ciuilem, propter abrenuntiationem propriæ voluntatis, quã fecerunt vouendo obedientiam. conſentiunt autem omnes Authores hoc modo explicatas votorum ſolemnitates conſummari in eo, quòd Perſonæ profeſſæ ſolemniter perpetuò retineant prædictas incapacitates ad matrimonium, Dominium, & obligationem ciuilem: nec poſſint vllo tempore his vinculis liberari per vllam poteſtatem, ſaltem Papali, inferiorem.

Tertium eſt. Votum ſolemne, ſeu ſolemnem Profeſſionem multa includere & requirere. 11

Primò. Vt ſit Promiſſio facta Deo voluntariè, ac liberè. & hoc eſt quaſi genus ſummum, quod participatur ab omnibus votis in quacunque materia nuncupatis. 12

Secundò. Vt promittatur Deo Paupertas, Caſtitas, & Obediẽtia, & hoc eſt tanquam genus proximum, quod diuiditur per tres differentias. (Non quæro nunc vtrum ſint eſſentiales, an accidentales.) Nam conueniunt in hoc genere. 1. Vota ſimplicia Paupertatis, Caſtitatis & Obedientiæ, quæ emittuntur extra Religionem ab Eccleſia probatam. 2. Vota ſimplicia, tamen ſubſtantialia, quæ faciunt Scholares & Coadiutores formati in Societate IESV, quæ eſt Religio probata. 3. Denique vota ſolemnia Profeſſorum in omnibus Religionibus. 13 14

Tertiò. Vt prædicta vota fiant in aliqua Congregatione approbata ab Eccleſia, & non ſolum tanquam cœtus hominum pius & laudabilis, ſed tanquam Religio. Hoc dixerim, quia ſunt in Eccleſia aliquæ Congregationes tam virorum, quàm mulierum ab Apoſtolica Sede approbatæ, in quibus obſeruantur hæc tria vota, non tamen illæ Congregationes ſunt Religiones, nec illæ perſonæ Religioſæ.

Quartò. Vt iiſdem votis emiſſis in Religione approbata, adiũcta ſit ſuiipſius traditio, & quaſi donatio, ratione cuius vouens nouo quodam titulo poſſidetur à Deo, & tranſcribitur in ius, & poteſtatem Religionis, ac Prælatorum, & Religio acquirit in Profeſſum ius quoddam dominatiuum, ſeu malis, Paternum, ſeu mixtum, vi cuius, qui ſe tradidit, tenetur parêre in omnibus iuxta 15

Digitized by Google

Regulam:nec ſe poteſt amplius à tali iure ſubtrahere. Sic accidit illis,qui fiunt ſerui iure natiuitatis, vel belli, vel emptionis, aut alterius contractus. Eſt tamen in poteſtate Religionis, & Prælatorum hoc ius remittere, & donationem retrocedere. Quemadmodum Herus ſeruum ſuum manu mittere poteſt, neuter tamen neque Religioſus, neque ſeruus poteſt ſe his nexibus expedire.

16 Quintò. Vt votum Paupertatis reddat vouentem incapacem Dominij, votum Caſtitatis inhabilem ad matrimonium, & Obedientiæ auferat facultatem contrahendi obligationem ſaltem ciuilem ſine Superiorum conſenſu, vt ſupra explicatum eſt.

17 Sextò. Vt Religio, & illius Prælati poſtquam ſemel ſe tradentem Religioni acceptauerint, ipſiuſque vota abſolutè, & in perpetuum admiſerint, non poſſint vllo modo profeſſis votorum vincula relaxare, nec donationem factam retrocedere. Licet enim ex legitima cauſa poſſit Profeſſus aliquando tanquam incorrigibilis eijci; eiectus tamen remanet Religioſus, & votis obſtrictus; quę eſt communis ſententia, vide *Sylu. verb. Religio. 6. q. 12. Nau. de Regular. comm. 2. n. 35.*

18 Septimò. Præter ſupradicta, votum ſolemne, vt rite factũ cenſeatur, poſtulat vt in ipſius emiſſione obſeruentur ea omnia, quæ vel iure cõmuni poſitiuo, vel ſtatutis particularibus cuiuſq; Religionis præſcribuntur: quorum aliqua ſunt ſubſtantialia, & neceſſaria ad voti validitatem, alia accidentalia, & requiſita tantum ex decentia. Primi generis ſunt, vt Religio ſit approbata à Romano Pontifice; vt profitens careat omnibus impedimentis eſſentialibus, quæ vel de Iure communi, vel ſtatutis peculiaribus arcent à Religione, in qua profeſſurus eſt, & expleuerit ætatis annum decimum ſextum, & peregerit annum integrum, & continuum probationis; vt Admittens Profeſſionem habeat legitimam auctoritatem; vt denique in omnibus ſeruetur forma ſubſtantialis in vnaquaque Religione præſcripta. Secundi generis ſunt illæ ceremoniæ & circumſtantiæ, ſine quibus adhuc Profeſſio eſſet valida, v.g. vt Profeſſio fiat in Eccleſia, inter Miſſarum ſolemnia, Sacerdote celebrante, & ſacram Euchariſtiam manibus tenente &c.

His

Digitized by Google

His poſitis diſcurrendum eſt per ſingula capita hactenus enumerata, & demonſtrandum, vt ſupra dixi, in quocunque aſſerant Aduerſarij conſiſtere votorum ſolemnitatem, de qua inter Doctores diſceptatur, vel in eo non conſiſtere; vel, ſi illud ad ſolẽnitatem pertineat, in eo præciſè non eſſe poſitã, & eſſe ex iure tantũ Eccleſiaſtico; vel denique, ſi in eo præciſè ſita ſit, nõ eſſe ex natura rei, vel Chriſti inſtitutione: ſed ex ſolius conſtitutione Eccleſiæ. 19

Incipiendo autem à facilioribus, exploratiſſimum eſt ſolemnitatem votorum non conſiſtere in obſeruatione eorum, quæ enumerata ſunt hoc ſeptimo & vltimo capite, & requiruntur ex iure communi poſitiuo, vel ſtatutis particularibus ſubſtantialiter, & accidentaliter ad Profeſſionem. 20

Primo probatur generaliter de vtriſque, quia ex ſuppoſitione, & ipſorum confeſſione Aduerſariorum, hæc omnia ſunt ex ſolius Eccleſiæ conſtitutione.

Secundo probatur in particulari de ſubſtantialiter requiſitis: quia hæc obſeruantur etiam à Scholaribus & Coadiutoribus formatis in Societate IESV in emiſſione votorum ſuorum, &, ſi non obſeruarentur, vota eſſent nulla: & tamen illorum vota non habẽt ſolemnitatem, ſed ſunt ſimplicia; ergo nõ poteſt in hoc ſolemnitas conſiſtere. Quandoquidem nõ poteſt ineſſe alicui ſubiecto forma aliqua, & nõ tribuere illi denominationem, & effectũ talis formæ. 21

Tertio probatur de accidẽtaliter requiſitis: quia eo ipſo quod ſunt accidentalia, vota poſſunt habere ſolemnitatem ſine illis. Ex quo confirmatur doctrina *Caietani 2.2.q.88 art.7.* Aſſerentis non poſſe ſolemnitatem conſiſtere in benedictione, & conſecratione, in quibus iuxta quorundam expoſitionem *S. Thomas ibidem* ponit ſolemnitatem votorum: cõfirmatur, inquam, ea doctrina, ſi per benedictionem, & cõſecrationem intelligantur aliquæ preces & orationes cum inuocatione Dei, quia hæc omnia non interueniunt in Profeſſione tacita, & *eodem Caietano* teſte in Religione Dominicana non adhibentur, quando fit Profeſſio expreſſa, ſed poſt peractam Profeſſionem. 22

Deindè ſi cõſiderentur ea, quę diximus includi à voto ſolẽni 1.2.3.&4.c. probatur in illis nõ cõſiſtere ſolemnitatẽ hoc modo. Quod 23

Digitized by Google

vota Religioſa ſint Promiſſio facta Deo, eſt ex ipſius voti natura: quod profitens voueat Paupertatem, Caſtitatē, & Obedientiam: quod hæc voueat in Congregatione approbata ab Eccleſia pro vera Religione: quod prædicta vota habeant adiunctam ſuiipſius traditionem, & quaſi donationem irreuocabilem ex parte mouentis, hæc, inquam, omnia ſunt ex inſtitutione Chriſti, qui fundauit ſtatum Religioſum: & non poteſt oſtendi fuiſſe vnquam in Eccleſia Religioſum ſtatum, qui cuncta hæc non includeret: & ideo votum, quod habet hæc omnia, à quibuſdā dicitur habere ſolemnitatem eſſentialem, vt benè aduertit *Baſilius Pontius lib. 7. de matr. c. 7. n. 1. 15. ib. 17.* ſed hæc non eſt ſolemnitas, de qua controuertitur. quia controuertitur de aliqua quaſi forma conſtitutiua voti ſolemnis in eſſe ſolemnis, & conſequenter diſtinctiua ab omnibus alijs votis quæ ſolemnia non ſunt. Iam vero etiam vota Scholarium, & Coadiutorum formatorum in Societate habent prædictas quatuor conditiones, cum ſint vota, & conſequenter promiſſio; & vota Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ, & fiant in Congregatione approbata ab Eccleſia tanquam vera Religio, & habeant adiunctam ſuiipſius traditionem ex declaratione GREGORII XIII. *in ſæpe allata Conſtitutione. Aſcendente Domino, pag. 237.* vbi ſic: *triaque huiuſmodi Societatis vota, tametſi ſimplicia, vt ſubſtantialia Religionis vota ab hac Sede fuiſſe admiſſa, illaque emittentes in ſtatu Religionis verè conſtitui; quippe qui per ea ipſa ſe Societati dedicant, atque actu tradunt, ſeq; diuino ſeruitio in ea mancipant.* & tamen hæc vota ſunt ſimplicia, & nō ſolemnia. ergo ſolemnitas, quæ reſultat ex his quatuor conditionibus, & à Doctoribus vocatur ſolemnitas eſſentialis, non eſt ſolemnitas de qua diſputamus. quia diſputamus de aliquo quo votum ſolemne diſtinguatur à ſimplici quocunque, & per illa non diſtinguitur à votis ſimplicibus emiſſis à Scholaribus & Coadiutoribus Societatis, atque adeo *Baſilius Pontius*, qui ab Auctoribus illius Theſis in Scholio lit. A. *notanter* legi iubetur contra me, extra chorum ſaltare cogitur.

24 Tertiò. Non poteſt negari pertinere ad votum ſolemne (à quo nullo modo diſtingi poteſt) illam efficaciam reddendi mouentes incapaces Dominij, matrimonij, & ciuilis obligationis contrahendæ:

hendæ: quod erat quintum caput ex ſupra numeratis. Sed primū in hac efficacia inhabilitandi non conſiſtit præcisè ſolemnitas, de qua agimus. probatur eodem argumento, quia eandem efficaciā habent etiam vota Coadiutorum formatorum in Societate, vt paſſim habetur in ipſius Conſtitutionibus *p. 6. c. 2. §. 12.* & in *allegata Conſtitutione Aſcendente Domino pag. 231.* vbi ſic: *quibus* (votis) *emiſſis tam hi, qui ſpirituales, quam qui temporales Coadiutores formati fuerint, ſunt omnis hæreditariæ ſucceſsionis incapaces, nihilque omnino proprij iuxta Conſtitutiones habere poſſunt.* Et *pag. 240.* ſic: *quinimmò omnes* (emittentes vota ſimplicia) *ad matrimonium contrahendum inhabiles, ac contractus huiuſmodi nullos & irritos eſſe, prout irritos facimus & annullamus.* quæ tamen vota ſimplicia ſunt, & per hoc ab ijs ſolemnia nō diſtinguuntur. ergo &c. Deinde licet in hac efficacia inhabilitandi conſiſteret ſolemnitas, de qua controuerſia eſt; illa tamen, vti infra demonſtrabo, non eſt ex iure naturali vel diuino: ſed Eccleſiaſtico.

Reliquum ergo eſt, vt, quando in nullo ex ſupradictis conſiſtit 25
votorum ſolemnitas, de qua diſputamus; conſiſtat reuera in duobus, & quaſi ex duobus integretur. Primum eſt illa efficacia reddendi profeſſum incapacem Dominij, matrimonij, & contrahendi obligationem ciuilem abſque Superioris conſenſu. Alterum eſt traditio, & donatio ſuiipſius, & mancipatio ad obſequia Religionis, & Dei abſoluta, & ex vtraque parte perpetua, & irretractabilis: ita vt nec profeſſus poſſit ſe arctiſſimis hiſce vinculis expedire, nec Religio aut religionis Prælati eundem liberare (quæ eſt conditio ſupra relata cap. 6.) Conſtat autem inter Doctores in his duobus conſiſtere ſolemnitatem votorum, & eſſentiam Profeſſionis, quæ eſt incommunicabilis omnibus alijs votis non ſolemnibus: & de hac ſolemnitate explicata per iſtos effectus, eſt tota controuerſia, an ſit ex ſolius Eccleſiæ inſtitutione, quod ego in mea Conſultatione aſſerui, & nunc etiam aſſero: an vero ex natura rei, & iure diuino, quod aiunt illius Theſis Auctores, & mordicus defendunt recentiores Thomiſtæ, quorum *Franciſcus Syluius 2. 2. q. 88. art. 7.* ſic explicat ſententiam facillimè & breuiſſimè. *Quamuis votum eo ipſo ſit ſolemne quod ſit ſuiipſius promiſſio, ac*

traditio,

traditio, & legitima abſolutaque acceptatio; Ius tamen diuinum non conſtituit. Quis ad quid, & quomodo *poßit ſe tradere, & acceptari, vt eius acceptatio ſit legitima. Sed Eccleſia per ſuas Cōſtitutiones decreuit Quis, qualis poßit ſeipſum tradere,* Quis & qualis, *Vice Dei acceptare.* Quando, & ad quid. *Quapropter voti ſolēnitas dicitur eſſe ex ſola Eccleſiæ inſtitutione, quia ex ſola Eccleſiæ inſtitutione habetur Quis & quomodo poßit vouēdo ſe tradere & acceptare. Quod autem perfecta traditione, & acceptatione legitima poſitis, votū ſit ſolēne ex natura rei, ſequitur. Quomodo conſtitutionis humanæ eſt, vt hic, aut iſte ſit Rex & Dominus. Poſito autem quod hic aut iſte ſit Rex; ex Iure naturæ eſt, vt qui ſunt ſubiecti, obedire debeant.*

26 In hac doctrina videntur illius Auctores votorum ſolemnitatem ponere in eo quod facta legitima traditione & acceptatione (Eſt autem legitima ſi obſeruentur omnia, quæ præſcribuntur à Iure poſitiuo, vt neceſſaria ad Profeſſionem) votum ſit ſolemne: hoc eſt Profeſſus ſit perfectè & abſolutè, & in perpetuum Religioni mancipatus, & Deo: nec per vllam humanam potentiam huiuſmodi donatio, & mancipatio retractari queat. Solemnitatem vero Iuris Eccleſiaſtici videntur ponere in eo, quod in emittendis votis, & in illis acceptandis, & facienda ſuiipſius traditione, & eadem recipienda obſeruentur omnes conditiones requiſitæ ex Iure Eccleſiaſtico: & hanc ſolemnitatem addunt eſſe illam, de qua locuti ſunt BONIFACIVS VIII. & GREGORIVS XIII. quando dixerunt eſſe ex ſolius Eccleſiæ conſtitutione inuentam.

Hanc ſententiam hoc modo propoſitam & explicatam, qua dicitur voti ſolemnitas eſſe ex natura rei, & Iure diuino, probant Aduerſarij tribus potiſſimum argumentis.

27 Primò. Quia vt dicitur *in cap. cum ad Monaſterium de ſtat. Monach.* abdicatio Paupertatis & cuſtodia Caſtitatis, adeo eſt annexa Regulæ Monachali, vt contra eā nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere; ergo ſignum eſt à poſteriori, votorum illorum ſolemnitatem eſſe Iuris naturalis, & diuini. Nam ſi eſſet iuris tantum Eccleſiaſtici, Summus Pontifex poſſet vtique licentiam indulgere.

28 Secundò. Profeſſus per Profeſſionem eſt Deo donatus, & conſecratus

Digitized by Google

ſecratus donationem Deo factam non poteſt remittere, niſi ipſe Deus. Quod vero Deo ſemel conſecratum, quamdiu manet eadem materia & forma, non poteſt non eſſe conſecratum, ergo talis donatio non poteſt per vllam humanam poteſtatem remitti, nec talis conſecratio auferri. Ergo ſignum eſt non eſſe Iuris tantum Eccleſiaſtici, ſed naturalis, & diuini.

Confirmatur quod dictum eſt de conſecratione: quia illud eſſe Deo conſecratum oritur intrinſece ex ipſa conſecrationis actione, quæ iam præterijt. Quod autem ſemel præterijt, ac fuit, non poteſt non eſſe præteritum, & non fuiſſe. Ergo cum in hac conſecratione ſita ſit ſolemnitas voti; ſignum eſt eſſe Iuris naturalis, ac diuini. 29

Tertiò per Profeſſionem ſolemnem vouens ſe donat Religioni in perpetuum, & Religio illam donationem acceptat abſolute, & intendit eſſe irretractabilem. Ergo non poteſt retractari: ergo ſignum eſt eſſe pluſquam de Iure humano: ergo naturalis, & diuini. 30

Circa hanc ſententiam tria faciam: primo oſtendam non poſſe ſubſiſtere illam explicationem Aduerſariorum, qui, vt eludant argumentum à nobis ductum ex teſtimonio BONIFACII VIII. & GREGORII XIII. aſſerentium voti ſolemnitatem ex ſolius Eccleſiæ conſtitutione inuentam eſſe, aiunt hos Pontifices locutos fuiſſe de ſolemnitate ſumpta pro Obſeruatione omnium conditionum, quas Eccleſia in emiſſione Profeſſionis requirit; non autem pro vi, & efficacia inhabilitandi ad Dominia matrimonia, & ciuiles obligationes, nec pro illa omnimoda indiſſolubilitate traditionis ſui ipſius, quæ eſt ſolemnitas, de qua diſputamus. 31

Secundo. Demonſtrabo Aduerſarios, dum dicunt (ſuppoſita obſeruatione omnium, quæ in emittenda Profeſſione ſeruanda ſunt de iure naturali, diuino, & Eccleſiaſtico) ſequi ex natura rei, & de Iure naturali, vt vota ſint ſolemnia; eos aut ſupponere fal- 32
ſum, aut incidere in noſtram ſententiam, qui aſſerimus ſolemnita- 33
tem eſſe ex ſola inſtitutione Eccleſiæ.

Tertiò ſoluam argumenta in contrarium allata.

Quod ſpectat ad primum, dupliciter impugnatur illa explica- 34

tio, qua dicuntur illi Duo Pontifices locuti de ſolemnitate ſumpta pro obſeruantia omnium conditionum requiſitarum iure Eccleſiaſtico in emiſſione Profeſſionis.

35 Primò. Quia votum Continentiæ, quod ſolemnizatur in ſuſceptione ordinis ſacri, nullam conditionem poſtulat obſeruari neceſſario de Iure Eccleſiaſtico: Et ſatis habet, ſi obſeruētur illa, quæ ſunt de Iure naturali, & diuino: patet; quia dummodo ſuſcipiens ſubdiaconatum habeat vſum rationis, qui iure naturæ requiritur ad contrahendam obligationem continentiæ, & habeat intentionem debitam ſuſcipiendi illum ordinem: & Epiſcopus adhibeat in ordinatione debitam materiam & formam, & operetur cum legitima intentione (quæ omnia ſunt de iure diuino) votum ſic ordinati eſt ſolemne; & tamen nulla hic interceſſit obſeruantia vllius conditionis; quæ ſit de iure tantum Eccleſiaſtico. Conſtat enim, licet ordinandus non expleuerit annum 21. nec habeat ſufficientem titulum (quæ duo ſunt de Iure poſitiuo) conſtat, inquam, nihilominus illam ordinationem eſſe validam, & votum ſolemne. ergo ſolemnitas voti continentiæ, quam iſti dicunt eſſe Iuris Eccleſiaſtici, & de qua affirmant locutum fuiſſe BONIFACIUM VIII. qui egit etiam de voto, quod ſolemnizatur in ſuſceptione ordinis ſacri, non eſt poſita in obſeruatione conditionum requiſitarum ex conſtitutione Eccleſiæ: ſed in illa efficacia inhabilitandi, & omnimoda ſtatus immobilitate, quæ in iſtorum ſententia eſt iuris naturalis, vel diuini: in noſtra ſolum Eccleſiaſtici.

36 Secundo probatur. Quia illa explicatio ſolemnitatis Aduerſariorum expreſsè repugnat menti, & ſententiæ BONIFACII & GREGORII. BONIFACIVS enim *in illo cap. vnic. de vot. & vot. relax. in 6.* apertè loquitur de efficacia, quam habet votum Caſtitatis ad dirimendum matrimonium. Sic enim proponit quæſtionē. *Quod votum dici debeat ſolemne, & ad matrimonium dirimendum efficax, nos conſulere voluiſti.* & Reſpondet; *nos autem attendentes, quod voti ſolemnitas ex ſola Eccleſia conſtitutione eſt inuenta præſentis duximus declarandum oraculo ſanctionis, illud ſolum votum dici debere ſolemne, quantum ad poſt contractum matrimonium dirimendum,*

dum; quod ſolemnizatum fuerit per ſuſceptionem ſacri Ordinis, aut Profeſsionem expreſſè, vel tacitè factam alicui de Religionibus per Sedem Apoſtolicam approbatis. Ex quibus verbis liquet BONIFACIVM locutum fuiſſe de ſolemnitate, de qua diſputamus: hoc eſt de efficacia dirimendi matrimonij. Et cum dicat apertè hanc inuentam eſſe ex Eccleſiæ conſtitutione, patet illam explicationem Aduerſariorum eſſe contra mentem huius Pontificis. GREGORIVM vero XIII. ſicut imitatus eſt in modo loquendi BONIFACIVM VIII. egiſſe de eadem ſolemnitate: & non de ea, quæ conſiſtit in obſeruatione conditionum requiſitarum ab Eccleſia, probatur euidenter, quia loquebatur de ſolemnitate, quam obtrectatores Societatis aiebant eſſe de iure naturali, & diuino, & requiri ad eſſentiam votorum ſubſtantialium Religionis, & eſſe efficacem ad priuandum Dominio, dirimendum matrimonium, & inducendi illam omnimodam & perpetuam ex vtraque parte traditionem Religioni; Et quia videbant his effectibus carere, vel omnibus, vel quibuſdam, vota Scholarium, & Coadiutorum formatorum in Societate; contendebant eos non eſſe verè, ac propriè Religioſos. GREGORIVS ergo videns hæc atque huiuſmodi ab illis affirmari, quod non conſiderarent voti ſolemnitatem eſſe ex ſola Eccleſiæ conſtitutione inuentam: Et exiſtimarent eſſe Iuris naturalis, & diuini; contrario prorſus fundamento nixus definit Scholares, & Coadiutores prædictos eſſe, fuiſſe, & forè verè ac propriè Religioſos: etiamſi ipſorum vota carerent vel omnibus, vel aliquibus ex illis effectibus, quos habent vota ſolemnia: quia ſolemnitas, quæ declaratur per iſtos effectus, non eſt Iuris naturalis aut diuini, ſed Eccleſiaſtici. Quaſi diceret GREGORIVS, quia ſolemnitas voti & illa efficacia inhabilitandi &c. non eſt Iuris naturalis, nec diuini, ſed ſolum ex conſtitutione Eccleſiæ; fuit in poteſtate Sedis Apoſtolicæ admittere vota Scholarium, & Coadiutorum in Societate, vt vota ſubſtantialia Religionis, vtpotè habentia omnia illa, quæ requiruntur de Iure naturali, & inſtitutione Chriſti ſine ſolemnitate, & ſine illis effectibus, vel omnibus, vel quibuſdam. Vnde licet

 traditio

Digitized by Google

traditio ſui , quam faciunt Scholares , & Coadiutores formati non ſit ex vtraque parte immobilis , & irretractabilis , & Scholares retineant bonorum ſuorum Dominium; ſunt nihilominus verè ac propriè Religioſi. Quia illorum votis , ac Traditioni nihil deeſt , quod poſtulet ſtatus Religioſus ex Iure naturæ, vel inſtitutione Chriſti: ſed ſolum ſolemnitas, quæ eſt ex ſolius Eccleſiæ conſtitutione inuenta: Et ſicut eidem Eccleſiæ placuit hanc ſolemnitatem adiungere votis ac traditioni aliarum Religionum , & Profeſſorum in Societate; ita placuit illam non adnectere votis, & traditioni Scholarium, & Coadiutorum formatorũ Societatis eiuſdẽ. Ex quibus aperte cõſtat GREGORIVM XIII. locutum fuiſſe de ſolemnitate de qua eſt quæſtio, & non de illa obſeruantia Conditionum requiſitarum ex Iure Eccleſiaſtico, de qua non poterat eſſe dubium quin eſſet iuris Eccleſiaſtici tantum : & quam non poterant negare Societatis obtrectatores habere vota ſimplicia Scholarium, & Coadiutorum , quæ non fuiſſent valida & multominus ſubſtantialia, niſi in illis emittendis obſeruata fuiſſent cuncta quæ tanquam neceſſaria obſeruanda ſunt de iure poſitiuo. vidè *Baſilium Pontium de matrim. lib. 7. c. 7. n. 3. Suar. de Relig. to. 3. li. 2. c. 8. nu. 7. & 8.* vbi doctè & ſolidè confutant illam Aduerſariorum expoſitionem textuum BONIFACII & GREGORII.

37 Quoad ſecundum , ſupponunt falſum Aduerſarij ſi (poſito quod in emiſſione votorum Religioſorum obſeruentur omnia quæ ſunt Iuris naturalis, diuini, & Eccleſiaſtici) exiſtiment eo ipſo, & ex natura rei oriri ſolemnitatem , de qua diſputamus, hoc eſt efficaciam inhabilitandi ad Dominium , matrimonium, & contrahendum obligationes ciuiles, & inducendam traditionem Religioſi ex vtraque parte irretractabilem.

38 Primo probatur. Quia in emiſſione votorum Scholarium Societatis IESV ante Conſtitutionem GREGORII XIII. *Aſcendente Domino*, qua declarat eos ſemper fuiſſe Religioſos, obſeruabantur omnia, quæ ſunt Iuris naturalis, diuini, & Eccleſiaſtici (alioquin non fuiſſent valida) & tamen illa vota non habebant vllum ex ſupradictis effectibus (licet nunc poſt Gregorianam Conſtitutionem voto Caſtitatis ſit adiuncta efficacia dirimendi matri-

monium

Digitized by Google

monium poſt contractum.) Ergo ſolemnitas, de qua diſputamus, non conſiſtit in obſeruatione omnium conditionum requiſitarum ex Conſtitutione Eccleſiæ, ſed in aliquo alio.

Secundo probatur, quia ſi votum Paupertatis, & Caſtitatis Re- 39
ligioſæ ex natura ſua eſt efficax ad inducendam incapacitatem Dominij, & matrimonij; id vel habet ex natura ipſorum votorum per ſe ſumptorum, vel quatenus ſunt adiuncta traditioni, quam ſuiipſius Religioſus facit Religioni, & Deo, & illa acceptatur à Prælatis. Atqui non habent illa vota prædictam efficaciam neque præciſe ratione ſui, neque ratione traditionis adiunctæ. Ergo nullo modo ex ipſorum votorum natura. Maior huius argumenti patet. quia nihil aliud eſt in votis, quàm ipſorum natura, & traditio annexa, alia enim ſunt extrinſeca, & de iure humano poſitiuo. Conſequentia eſt clara. Probatur ergo minor quoad primam partem. quia votum ex natura ſua præciſè ſumpta, ſolum habet vt vouens voluntariè ac liberè promittat, quæ ſunt in ipſius poteſtate: ac proinde materia voti ſunt tantum actus humani, & eorum omiſſiones. Hinc fit vt vouens Paupertatem, teneatur, ſi talem habuit intentionem, vt habet omnis, qui vouet in religione, abdicare omnem adminiſtrationem, & vſum bonorum ſuorum; non diſponere de illis vllo modo abſque conſenſu Superiorum: non admittere Dominium vllius rei ſine eorundem licentia; ſimiliter vouens Caſtitatem, tenetur abſtinere ab omnibus actibus venereis tam externis, quam internis, tam illicitis, quam licitis, quales ſunt in matrimonio. & ratio eſt, quia omnia ſupradicta ſunt vel actus humani, vel eorundem omiſſiones: & conſequenter in poteſtate vouentis. At cum incapacitas Dominij, vel matrimonij ſint priuationes capacitatis, & facultatis cuiuſdam moralis; non eſt in poteſtate vouentis ſeipſum huiuſmodi facultatibus ſpoliare. Sicut accidit in potentijs naturalibus. atque adeo poteſt v.g. quis vouere ſe non locuturum tali loco & tempore, non aſpecturum hæc, vel illa obiecta; non poteſt tamen per vota hæc priuare ſeipſum facultate & potentia locutiua, aut viſiua.

Probatur eadem minor quoad ſecundam partem. quia tradi- 40
tio, & donatio ſuiipſius etiã acceptata ex natura ſua, de conſenſu

partium eſt retractabilis; cum nihil ſit tam naturale, quàm vt per illas cauſas, per quas obligatio contrahitur, per eaſdem diſſoluatur, vt ait Iuſtinianus in Inſtitutis.

41 Neque obijcias primò traditionem, & donationem Religioſam dicere aliquem ſtatum. quia, vt probaui in Conſultatione, ad naturam ſtatus ſatis eſt, ſi is, qui ſe tradidit, & conceſſit in ius alterius, non poſſit ſe ſubtrahere, vt patet in ſeruis, qui licet poſſint manumitti; tamen dicuntur eſſe in ſtatu.

42 Neque obijcias ſecundò, traditionem Religioſam fieri nō tantum Religioni, ſed etiam Deo: ac proinde per humanam poteſtatem non poſſe remitti. Hoc enim falſum eſt, cum à Deo ſit in Eccleſia relicta talis poteſtas; Et confirmatur, quia etiam per votum ſimplex ſeiunctum à traditione, acquiritur Deo aliquod Ius quod nihilominus à poteſtate Eccleſiaſtica relaxatur.

43 Dicent Aduerſarij, ſolemnitatem in votis ſequi ex natura rei, ſi ſupponatur Obſeruantia omnium conditionum requiſitarum ex conſtitutione Eccleſiæ. quia vna ex his conditionibus eſt, vt qui ſe tradit Religioni, abſolutè & in perpetuum ſeipſum tradat, & illum admittens acceptet illam traditionem abſolutè, & in perpetuum, & ſine facultate vllo tempore eam reſcindendi, quod videntur ſignificaſſe, quando dicebant ex Conſtitutione Eccleſiæ eſſe *ad Quid ſe Quis tradat*, & *Ad Quid acceptetur*. poſito autem quod quis ſe tradiderit abſolutè & in perpetuum, & admittens pariter in perpetuum, & abſolutè acceptauerit; ex natura rei ſequitur vt prædicta traditio non poſſit vnquam retractari, & conſequenter Profeſſio ſit ſolemnis, & hæc ſolemnitas ſit ex rei ipſius natura, non autem ex Iure Eccleſiaſtico.

44 Sed ſi hoc dicant; iam incidunt in noſtram ſententiam, qui aſſerimus ſolemnitatem voti eſſe ex ſola conſtitutione Eccleſiæ. quandoquidem ipſi vnum ex requiſitis Iure Eccleſiaſtico affirmant eſſe, vt traditio & donatio Religioſa fiat, & acceptetur abſolutè & in perpetuum, & ex vtraque parte irretractabiliter: ex qua ſola conditione, vt probatum eſt hactenus, eadem traditio Religioſa habet, vt ſit irremiſſibilis.

45 Nec poteſt probari vlla ratione modus loquendi Aduerſa-

rio.

riorum,qui aiunt ſuppoſita hac conditione ; quæ eſt ex ſolius in-ſtitutione Eccleſiæ,ex natura rei ſequi ; vt vota ſint ſolemnia.

Probatur primò. Quia natura votorum Religioſorum per ſe 46
ſpectata non habet iſtam ſolemnitatem. quia, vt ſæpè dixi, vota Religioſorum primis ſæculis,& nunc vota Scholarium Societatis, habebant,& habent naturam,& eſſentiam votorum Religioſorū: & non habebant , nec habent talem ſolemnitatem. Vnde ſi vota Profeſſorum illam habent ; non habent ex illa natura & eſſentia,quæ poſtulatur à Iure naturali , & diuino : ſed quæ de nouo conſtituta eſt à voluntate & ordinatione Eccleſiæ; & conſequenter oritur non ex illa natura, quam, vt ita dicam , dedit illis Ius naturæ,& Chriſtus; ſed quam tribuit Eccleſia. Declaratur exemplo:Paries albus,vt ſit diſgregatiuus viſus,non habet ex natura,& eſſentia parietis,ſed ex natura parietis albi: albedinem autē paries non habet ex ſuis intrinſecis principijs,ſed ab agente extrinſeco. 47

Secundò. Ille modus loquendi Aduerſariorū, qui dicunt (poſita obſeruantia illius Conditionis iuris Eccleſiaſtici,quod vota,& traditio ſint facta,& acceptata ex vtraque parte)abſolutè ſequi ex natura rei ſolemnitatem ; impugnatur ex abſurdis, quæ hinc naſcuntur.Etenim hinc fit,vt quamplurima,quę ab omnibus Doctoribus dicuntur eſſe ſimpliciter,& abſolutè de Iure poſitiuo humano,ſint de iure naturali. v.g. quod teſtamentum conditum ſine legitimo numero teſtiū ſit nullum:quòd donatio vltra 500. ſolidos non inſinuata regulariter ſit nulla : quod mutuum datum filiofamilias in multis caſibus non obliget:quod matrimonium contractum ſine Parocho, & duobus teſtibus ſit irritum, vbi Tridentinū eſt receptum, quod Regia poteſtas,& ſeruitus ſint iuris naturalis. & ratio eſt,quia in his omnibus materijs,(ſuppoſitis humanis cōſtitutionibus,& legibus) neceſſario ſequitur, vt ſint vel nulla , vel valida,quæ fiunt,& tamen nemo dicit prædicta eſſe ex natura rei, vel iuris naturalis; ſed poſitiui humani , imò ex iſtorum ſententia, & modo loquendi ſequitur , vt nulla omnino detur obligatio Iuris poſitiui, ſed omnis , & quæcunque ſit iuris naturalis. patet,quia ſuppoſito,quod leges ſint latæ ab habente poteſtatem, ob debitum finem , & legitima forma , & omnibus requiſitis ;

ex na-

Digitized by Google

ex natura rei ſequitur, & naturale lumen dictat leges eſſe obſeruandas, ergo omnis obligatio legum poſitiuarum non erit poſitiua, ſed naturalis. Quis autem, exempli gratia, dicat obſeruationem ieiunij quadrageſimalis, & feſtorum dierum, & obligationem audiendi miſſam, confitendi ſemel in anno, communicandi in paſchate eſſe Iuris naturalis?

48 Quoad tertium circa ſolutionem argumẽtorum, imprimis illa omnia videntur huc tendere, vt probent vota Religioſa eſſe penitus indiſpenſabilia, & illam traditionẽ ſuiipſius factam Religioni eſſe omnino irretractabilem poſtquam facta eſt, & acceptata. Sed hoc non impedit quominus voti ſolemnitas poſſit eſſe de Iure tantum Eccleſiaſtico; &, vt infra oſtendam, non deſunt Auctores qui, licet ſequantur ſententiam, quæ affirmat ſolemnitatem voti eſſe tantum Iuris Eccleſiaſtici, putant tamen contrariam eſſe probabilem quæ affirmat vota eſſe omnino indiſpenſabilia. Et non video repugnantiam in eo, quod vota ſint indiſpenſabilia, & tamen ſolemnitas ſit ſolum Iuris Eccleſiaſtici.

49 Deinde reſpondeo ad ſingula argumenta propoſita. Ad primũ enim communiter Canoniſtæ reſpondent cum Theologis Papam non poſſe diſpenſare, vt Monachus manens Monachus non ſeruet Caſtitatem, & Paupertatem; quod eſt veriſſimum; at ſi Papa ſeparet à Monacho Monachatum, ac de Monacho faciat non Monachum; ille iam non tenebitur ſeruare Paupertatem, & Caſtitatem: & ratio illius textus hoc perſuadet, vt bene notauit *Suarez tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 17. n. 8.* fundatur enim in connexione vnius cum alio: hoc eſt Monachatus cum eo, qui eſt Monachus: Et ideo *illud cap. cum ad Monaſterium.* ſolum probat, permanente connexione Monachatus cum Monacho, non poſſe Papam diſpenſare: quod veriſſimum eſt. Sic paries albus, (vt exemplo *Caietani* vtar) vt albus eſt, neceſſario eſt diſgregatiuus viſus; & dum manet albus non poteſt non eſſe talis: at remota albedine, quod ſine dubio fieri poteſt, paries non eſt amplius diſgregatiuus; Itaque Aduerſarij verè argumentantur ſolum loquendo in ſenſu compoſito, non autem in diuiſo.

50 Ad ſecundi argumenti priorem partẽ, quæ erat de donatione facta

facta Deo, patet ex dictis; quis enim donatarius prohibitus vnquam eſt donationem factam inter viuos remittere. & nullo ex capite oſtendi poteſt poteſtatem à Chriſto relictam in Eccleſia ligandi, & ſoluendi, non extendi etiam ad hoc; quod enim in votis Religionis poſſit ſolum Petri ſucceſſor, & Chriſti Vicarius diſpenſare, conſtat inter omnes hoc eſſe ſolum ex Iure Eccleſiaſtico. Ex quibus patet etiam reſponſio ad tertium argumentum, quod erat de donatione facta Religioni, & à Religione acceptata abſolutè, & in perpetuum. Nam ſi donatio facta Deo eſt irretractabilis; multo magis facta Deo, & hominibus.

Ad poſteriorem ergo partem eiuſdem argumenti ſecundi, quæ erat de conſecratione, (in qua conſecratione multi Thomiſtæ ſentiunt conſiſtere ſolemnitatem) primum reſpondeo cum *Caietano ad art. 7. q. 88. 2. 2.* ſtare poſſe eiuſmodi conſecrationem cum voto ſimplici, ac conſequenter, non poteſt in eo eſſe poſita ſolemnitas, (Cum ſit differentia diſtinguens votum ſolemne à ſimplici) quod accideret, ſi Eccleſia ſtatueret, vt impoſterum ſubdiaconatui eſſet annexum votum Continentiæ ſimplex tantum: in quo caſu Subdiaconi eſſent conſecrati; ſicut nunc ſunt, & tamen illud votum ex ſuppoſitione non eſſet ſolemne: ſicut non eſt ſolemne votum Caſtitatis emiſſum in ſæculo, & tamen per illud vouentes conſecrationem quandam nanciſcuntur, & , ſi votum frangant, ſacrilegi vocantur. non poteſt ergo ſolemnitas in conſecratione conſiſtere. 51

Deinde Reſpondeo, duplex genus conſecrationis conſiderari poſſe (vt ſit reſponſio ad confirmationem illius ſecundi argumēti) vnum eſt, qua quis dedicatur Deo ſolum per quandam deputationem, & inſtitutionem confirmatā aliquo pacto, vel promiſſione; aliud vero genus, qua res aliqua Deo conſecratur per aliquam actionem, quæ circà rem ipſam facta ſit. Primi generis res conſecratæ non denominantur cōſecratæ ab illa actione, quę pręterijt, & non poteſt non præterijſſe, tanquā ab aliqua forma; ſed denominantur conſecratæ, quatenus in illis rebus actio pręcedens reliquit aliquid morale, hoc eſt debitū quoddam, & quandā quaſi obligationem moralē, vt illæ res deſeruiant ad diuinum cultū. Et quia non apparet ratio ob quam talis obligatio, quodammodo 52

D perma

permanens, non poſſit tolli à re dedicata, hinc eſt, vt ab eadem auferri poſſit illud *eſſe conſecratum*. Ita contingebat in Deputatione Nazaræorum ad diuinum cultum, qui cum per aliquas ceremonias Deo conſecrarentur, tranſacto legitimo tempore per aliquas alias deſinebant eſſe conſecrati, vt legitur *Numer. c. 6.* In ſecundo autem genere conſecrationis, in qua res denominantur formaliter conſecratæ ab actione conſecrationis quæ præterijt, verè dicitur non poſſe deſinere *eſſe conſecratum*, quia non poteſt illa actio non præterijſſe. Vnde hinc rectè quis colligat ne à Deo quidem auferri poſſe eiuſmodi conſecrationem: cum neque ipſe facere poſſit quin præterierit, ac fuerit, quod re ipſa præterijt & fuit. Dicimus ergo Profeſſionem ſolemnem non eſſe huius poſterioris generis, ſed prioris, vnde in ea ſequitur diſpenſari poſſe. Vide *Suar. de Relig. tom. 3. lib. 17. numer. 15.* vbi hanc rem optime explicat. Ex quibus omnibus in hac ſecunda ſectione latius fortaſſe diſputatis, quàm quis vellet, ſequitur me ab Auctoribus illius Theſis non ſolùm nequiuiſſe culpari in modo loquendi, ſed neque in ipſa re. cum verè votorum ſolemnitas ex ſolius inſtitutione Eccleſiæ habeatur.

SECTIO TERTIA.

53 SVpereſt iam, vt, quoniam demonſtratum eſt hactenus me in meæ Aſſertionis prima parte *male conſultum Theologum* non fuiſſe; breuiter oſtendam me, *nec imprudenter, nec æquo rigidius cenſuiſſe in altera*; dum dixi *ſine errore in fide negari non poſſe ſolemnitatem in votis eſſe ex ſola inſtitutione Eccleſiæ.* Et quia in mea Conſultatione neminem læſi, immo nec nominaui: ſed ſolum cenſui ipſam propoſitionem, quod non ſcio vlli ſcriptori in quauis materia controuerſa eſſe interdictum, niſi in pauciſſimis; hanc notam imprudentiæ, ac rigoris nimij abſtergam à nomine meo. Sic igitur rem exordior.

54 Theologi omnes in Diſp. de fide, agentes de Propoſitionum cenſura, diſtinguunt plures gradus; & in primo collocant propoſi-

poſi-

poſitionem *hæreticam*, in altero *erroneam*, vocant *hæreticam*, quæ immediatè opponitur Propoſitioni definitæ ab Eccleſia, *Erroneam*, quæ contraria eſt concluſioni Theologicæ, hoc eſt aſſertioni deductæ ex vna de fide, & altera euidenter nota, ſiue vt *Malderus ait 22. quæſtio. xi. artic. 1. membr. 5.* quæ opponitur deductæ euidenter ex Principijs fidei, ſiue vt docet *Melchior Canus lib. 12. de locis cap. 11.* quæ aduerſatur certæ veritati Catholicæ fidei, non manifeſtè, ſed ſapientum iudicio probabili, ac fermè neceſſaria ſententia. Iam ſic ratiocinari libet.

Si quid habent vota, quo ſublato ſunt nihilominus vota ſubſtantialia Religionis, & faciunt vouentes verè ac propriè Religioſos; illud non poteſt eſſe niſi ex ſola Eccleſiæ inſtitutione. 55

Sed vota ſimplicia, & carentia ſolemnitate emiſſa in Societate poſt biennium Nouitiatus, ſunt vota ſubſtantialia Religionis, & faciunt vouentes verè ac propriè Religioſos.

Ergo ſolemnitas in votis non eſt niſi ex inſtitutione Eccleſiæ.

Maior huius ſyllogiſmi certiſſima eſt. quia quicquid habent vota Religioſa, habēt ex Iure vel naturali, vel diuino, vel Eccleſiaſtico. (Nam poteſtas politica hic locum non habet:) Sed quod eſt de iure naturali, vel diuino in votis, non poteſt abeſſe ſalua ſubſtantia votorum Religioſorum: ergo ſi abeſſe poteſt, non poteſt eſſe niſi ex iure Eccleſiaſtico. Maior huius argumenti clara eſt ex ſufficienti partium enumeratione. Minor probatur, quia quæ votis inſunt de Iure naturali, vel diuino pertinent ad eſſentiam ipſorum: & implicat quod eſt de eſsentia, poſse abeſse ipſa ſalua remanente. Conſequentia patet, quia cum illud, quod ex ſuppoſitione abeſse poteſt, non ſit de iure naturali, vel diuino, neceſsario eſt de iure tantum Eccleſiaſtico. Sic videmus accidere in Sacramento matrimonij, quia enim ſolemnitas illa, quæ conſurgit ex aſſiſtentia Parochi & duorum teſtium aliquando abſuit ab illo contractu; pro certo infertur eam eſse de Iure tantum Eccleſiaſtico; idem iudicium eſt de Subdiaconatu, qui non ſemper habuit annexam continentiam, vt bene probat *Pontius lib. 7. c. 24. nu. 7.* citans *Vaſquez de ordin. diſput. 247.* eodem modo, 56

 quia

quia ad Profeſſionem Religioſam non debuit ſemper præcedere integer,& continuus annus probationis, Nec ætas 16 annorum; hæc omnia nunc rectè dicuntur eſſe ex Eccleſiaſtico duntaxat Iure.

57 Minor propoſiti ſyllogiſmi eſt certa de fide. ita aliqui quos tacito nomine refert *Suarez de Relig. tom. 3. lib. 6. c. 16. num. 7.* ita illi, quos in ſcholio citant Theſis Auctores, è quorum tamen numero expungendus eſt Poza, qui nuſquam ait *eſſe errorem in fide*, aſſerere ſolemnitatem votorum haberi ex ſola inſtitutione Eccleſię, appello fidem Codicis *in Elucidario tract. 5. c. 3.* vbi tantum dicit reijci à Gregorio XIII. quòd non poſſit eſſe quis verus Religioſus per vota ſimplicia in religione emiſſa abſque Profeſſione ſolemni, *& tract. 7. c. 4.* vbi ait nonnullos graues Scholaſticos credere votum ſolemne Regularium ſitum eſſe in formula ſpeciali ex Iure diuino, non autem ex voluntate Eccleſiæ, & addit oppoſitũ definitum eſſe à Bonifacio VIII. & Gregorio XIII. Cæterum Poza non adhibet vllo modo cenſuram à me adhibitam: qua ergò fide in Scholio ipſius nomen ponatur, viderint qui poſuerunt. Ita etiam eam appellat *Luyſius Turrianus ſupremi Senatus ſanctæ Inquiſitionis in Hiſpania Qualificator, tr. de fide diſp. 16. dub. 1. & 4.* Sic *Gabriel Vaſquez 1. 2. diſp. 155. c. 9. num. 44.* vbi ait eos, qui contrarium aſſererent, fore non ſolum erroris aut temeritatis, ſed grauiore nota dignos; certè non alia, quàm hæreſeos. Eſſe autẽ de fide probatur. quia ſic definiuit Gregorius XIII. in ſæpe allegata *Conſtitutione. Aſcendente Domino.* Cum enim grauiter reprehendiſſet temerariam quorundam audaciam, qui poſt declarationem alias ab ipſo factam *in Conſtitutione. Quanto fructuoſius* aſſerebant, eum, licet definiuiſſet *motu proprio & ex certa ſcientia, priuato ſenſu locutum fuiſſe, & tanquam priuatum Doctorem errare potuiſſe, immo verè & de facto ob falſam informationem errasse*; rurſus definit (& vtique non vt priuatus Doctor, ſed vt Summus Eccleſiæ Paſtor Petri Succeſſor & Vicarius Chriſti) *Vota ſimplicia in Societate, tametſi non ſolemnia, eſſe vota ſubſtantialia Religionis, & omnes, & quoſcunque ea emittentes verè & propriè Religioſos fuiſſe, eſſe & fore, & vbique ſemper ab omnibus cenſeri, & nominari*

minari debere non ſecus ac quoſuis Regularium ordinum Profeſſos. Confirmatur ex Doctrina communi Theologorum, quam egregiè explicat *Dominicus Bannes Thomiſta celeberrimus 2. 2. q. 1. art. 10. conclu. 3. & 4.* vbi ~~ex ſententia communi~~ docet *Pontificem etiam ſine Concilio definientem, non poſſe errare, & nominatim in confirmanda aliqua Religione quantum ad Conſtitutiones, & leges ſibi vel verbo, vel ſcripto propoſitas. Et qui hanc propoſitionem negaret, non dubitat Bannes appellare hæreticum.* Et ratio eſt, quam etiam affert *Canus, Vaſquez, Malderus, & alij*, quia malè prouiſum eſſet à Chriſto Eccleſiæ ſuæ, ſi Pontifex errare poſſet in proponendo fidelibus aliquem vitæ modum tanquam laudabilem, ab iiſdem ſequendum, ſi in hoc falli, vel fallere poſſet. Hoc fecerunt Pontifices Romani: immo & CONCILIVM TRIDENTINVM, dum ſtatum Scholarium in Societate propoſuerunt, & approbarunt tanquam laudabilem; immo tanquam verè, ac propriè, ac ſimpliciter ſtatum Religioſum, non minus perfectè, quàm ſit ſtatus Profeſſorũ Ordinum quorumcunque: ergo in hoc non potuerunt errare. ergo certum eſt (& non certitudine alia quàm fidei) vota ſimplicia & carentia ſolemnitate eſſe vota ſubſtantialia Religionis, & efficere ea emittentes verè ac propriè Religioſos: quæ erat minor in propoſito ſyllogiſmo.

Conſequentia vero eiuſdem clariſſima eſt, tum quia eſt in bona 58
forma; tum quia à votis ſimplicibus Societatis abeſt ſolemnitas: & tamen ſunt vota ſubſtantialia Religionis, & vt probatum eſt, efficiunt ea emittentes verè ac propriè Religioſos: ergo, cum non poſſit eſſe ſolemnitas de Iure naturali, vel diuino, (quæ Iura non patiuntur abeſſe quod eſt de votorum ſubſtantia) neceſſario debet eſſe de Iure Eccleſiaſtico, & ex ſolius inſtitutione Eccleſiæ. Quę concluſio cum deducta ſit ex vna de fide, & altera euidenter certa, eſt concluſio Theologica, & oppoſita illi negatiua, eſt error in
fide, quæ erat ſecunda pars aſſertionis meæ. Placet hic aliquid 59
addere ex ſententia *Baſilij Pontij lib. 7. de matrim. c. 7. nu. 2.* vbi non ſolum aſſerit eſſe de fide (vtpotè ab Eccleſia definitum) vota ſimplicia in Societate eſſe vota ſubſtantialia Religionis, ſed etiam definitam eſſe rationem huius definitionis. Ratio vero, qua permotus

 motus

motus Gregorius XIII. definiuit vota ſimplicia eſse vota ſubſtantialia, eſt, quia ſolemnitas eſt ex ſola Eccleſiæ inſtitutione, audiatur *ipſe Pontius. Quamuis enim* (inquit) *definita aliqua veritate, non ſtatim definiatur principium, cui innititur; attamen quando vnicum eſt tantum eius definitionis fundamentum, ita vt cum oppoſito fundamenti ſtare non poſſit veritas definita, vna cum concluſione definitur etiam principium. ita contingit in præſenti. Nec enim concluſio definita* (vota ſcilicet ſimplicia eſse verè ac propriè vota ſubſtantialia) *ſtare poteſt: ſi vel leuiter dubitetur ſolemnitatem, de qua erat ſermo, eſſe Iure tantum Eccleſiaſtico introductam.*

60 Explicatur paulò latius hæc doctrina *Baſily*: vt appareat eſse inconcuſsam veritatem, licet ſupra nonnihil dictum ſit de hac re. Obtrectatores Societatis (ſic enim eos appellat Gregorius XIII.) contendebant vota ſimplicia non eſse vota ſubſtantialia Religionis, eo quod viderent votis illis ſimplicibus obligatos dimitti à Societate, retinere Dominium, immò à pleriſque exiſtimari, ſi matrimonium contraherent, peccare illos quidem, cæterum matrimonium validè contrahi; ſicut accidit in votis ſimplicibus Paupertatis, ac Caſtitatis, quæ emittuntur in ſæculo, aut in aliqua Congregatione non approbata. atque ex his multa alia conſequenter deducebant quæ in ſæpè allata Conſtitutione à Gregorio XIII. recenſentur. Hæc porro tam falſa obtrectatorum illorum perſuaſio, indè ortum ducebat, quod exiſtimarent vota ſubſtantialia Religionis habere adiunctam ſolemnitatem ex iure naturali diuino, nec per vllam humanam poteſtatem fieri poſse, vt, qui ſemel per tria vota eſset Deo conſecratus, poſset de Religioſo fieri non Religioſus, valideque corpus ſuum tradere coniugi, & retinere Dominium bonorum temporalium. Cum autem animaduerterent dimitti aliquos è Societate poſt vota nuncupata, inferebant per vota eiuſmodi ſimplicia non fieri verè ac propriè Religioſos. *Omnia quippe aliorum Regularium ordinum communibus rationibus, formis, ac ſtatutis metiebantur.*

61 Gregorius ergo XIII. nixus contrario prorſus fundamento, hoc eſt, quòd votorum ſolemnitas Religioſorum, & illi effectus

effectus efficiendi traditionem immobilem penitus, & ex vtraque parte perpetuam, & inducendi incapacitatem Dominij ac matrimonij non ſint iuris naturalis, vel diuini, nec de ſubſtantia votorum Religioſorum, ſed ex ſola inſtitutione Eccleſiæ, & quiddam accidentarium; declarat potuiſſe per Sedem Apoſtolicam admitti tanquam vera & ſubſtantialia vota Religionis vota Scholarium & Coadiutorum formatorum, tametſi ſimplicia, & carentia illa ſolemnitate, & nō habentia omnes illos effectus. quocirca ſi non ſit inconcuſſa veritas hæc, quod ſolemnitas votorum ſit ex ſola inſtitutione Eccleſiæ; non poteſt eſſe vera illa definitio, potuiſſe ſcilicet per Sedem Apoſtolicam admitti illa vota ſimplicia tanquam vota ſubſtantialia. quoniam non poteſt Apoſtolica ſedes detrahere votis ſolemnitatem, ſi illa eſt de Iure naturali, aut diuino.

Atque ex his apparere poteſt quam futilis ſit quorundam reſponſio, qui dicunt Summum Pontificem definiuiſſe quidem vota ſimplicia in Societate eſſe vota ſubſtantialia Religionis, ſed hoc feciſſe adductum opinione probabili, quod ſcilicet, ſolemnitas ſit ex ſola inſtitutione Eccleſiæ inuenta. futilis, inquam, eſt hæc reſponſio. quia certiſſimum eſt vota carentia ſolemnitate eſſe verè ac ſubſtantialiter vota Religioſa; non poteſt autem hoc eſſe certiſſimum, niſi pariter certiſſimum eſſet ſolemnitatem non eſſe Iuris naturalis, aut diuini, ſed ſolum Eccleſiaſtici. Ergo GREGORIVS XIII. definiens ob hanc vnicam rationem vota ſimplicia eſſe vota ſubſtantialia Religionis, vel non eſt ſecutus opinionem probabilem, vel ſi erat probabilis, fecit illam certam ſua auctoritate, & quidem non alia certitudine quam fidei, quippe cum ita Pontifex ſenſerit, & ita affirmarit. 62

Illuſtratur hoc totum exemplis. Erat tempore PAVLI III. SVMMI PONTIFICIS dubium; vtrum ſacrum Chriſma poſſet confici ex balſamo Indico, de quo erant duæ opiniones ambæ probabiles, aſſerentibus quibuſdam illud Balſamum eſſe verum balſamum, & idem cum Syriaco (quod, vt ſuppono, ex Chriſti inſtitutione erat materia remota in Sacramento Confirmationis) alijs negantibus. PAVLVS III. re diligēter diſcuſſa, definiuit poſſe hoc Sacramentū conferri 63

conferri

conferri chriſmate confecto ex oleo & balſamo Indico, & conſequenter ſic collatum, eſſe verum Sacramentum.

64 Quæro iam ab Aduerſarijs (ſuppoſita ſententia quæ docet de eſſentia Confirmationis eſſe Balſamum) eſtne iam amplius probabilis tantum illa opinio, quæ aſſerebat Balſamum Indicum eſſe verum balſamum, & idem cum Syriaco? Eſt certiſſima, & non ſolum probabilis, quia ſi non ſit certiſſima, & excludens omnem formidinem oppoſiti; non poteſt eſſe certum, Sacramentum Confirmationis tali chriſmate collatum eſſe validum.

65 Præterea eſt probabilis opinio æquipollere illas voces *in Nomine Genitoris, Geniti, & procedentis ab vtroque*. his, *Patris &* *Filij & Spiritus Sancti*. Si iam Pontifex ex Cathedra declararet baptiſmum collatum ſub hac forma, *Ego te baptizo in nomine Genitoris, Geniti & procedentis ab vtroque*; Eſſe verum baptiſmum; eſſetne amplius probabilis ſolum illa opinio? eſſet certiſſima. Sicut certiſſimum eſt non poſſe eſſe verum baptiſmum niſi cōferatur verbis æqui pollentibus illis vſitatis, *Patris, & Filij, & Spiritus Sancti*. Itaque, vt dicebat, *Pontius*, non ſolū definitū eſt à GREGORIO XIII. vota ſimplicita in Societate eſſe vota ſubſtantialia Religionis, ſed etiam definita eſt ratio huius definitionis, quod ſolemnitas ſit ex ſola inſtitutione Eccleſiæ. Neque omittendum eſt quod idem Author refert *lib. 7. de matrim. c. 1. n. 4.* ſibi ſcilicet cognitum fuiſſe aliquem apud Complutenſes, qui cum affirmaſſet Pontificem dicentem ſolemnitatem voti eſſe ex ſola Eccleſiæ conſtitutione inuentam, deceptum fuiſſe, neque hoc ad definitionem pertinere, coactum fuiſſe in publicis diſputationibus retractare. Ex qua huius Auctoris doctrina apertè infertur negantes ſolemnitatem votorum eſſe ex ſola conſtitutione Eccleſiæ aſſerere propoſitionem oppoſitam aſſertioni iam definitæ, & conſequenter non ſolum erroneam ſed hæreticam: ſed hoc mihi in mea Conſultatione non placuit, neque nunc placere poteſt. placet ſolum, quod hinc ſequitur, me *æquo rigidius* non cenſuiſſe, dum cenſui illam negatiuam eſſe *errorem in fide*. An vero fecerim *imprudenter*, ita cenſendo, prudentium appello iudicium. Sanè qui tot Auctorum teſtimonijs, ac rationum momentis diu multumque examinatis eo

modo

modo pronuntiaui; non egi neque *negligenter*, neque *præcipitan-
ter*, neque *inconſideratè*: quæ notæ ſunt (*ſi Sancto Thomæ 2.2.q.53.&
54.* credimus) peccantium per defectum contra Prudentiam.
Quæ hactenus diſputata ſunt de cenſura propoſitionis negã- 66
tis ſolemnitatem votorum eſſe ex ſola Eccleſiæ Conſtitutione in-
uentam, peculiarem vim habent, ſi ſit ſermo de ſolemnitate, de
qua ego in mea Conſultatione locutus ſum: hoc eſt de illa effica-
cia, quam habet votum Paupertatis, inducendi incapacitatem
Dominij. quoniam, vt in eadem Conſultatione probaui, GRE-
GORIVS XIII. *in Bulla Aſcendente Domino*, definiuit vota Scho-
larium Societatis eſſe vota ſubſtãtialia Religionis, & per ea Scho-
lares eiuſdem fieri verè ac propriè Religioſos: & nihilominus re-
tinere Dominium bonorum ſuorum. Siquidem, vt ſupra docui-
mus, ſolemnitas voti Paupertatis in eo maxime poſita eſt, vt vo-
uentem reddat incapacem Dominij. Ego vero in mea Conſulta-
tione de hac ſolemnitate egi, aſſerens eſſe ex ſola conſtitutione Ec-
cleſiæ.
Vnus reſtat ſcrupulus, qui omnino eximendus eſt. Dicet enim 67
aliquis. Si, quòd voti ſolemnitas ſit ex ſola Eccleſiæ conſtitutione
inuenta, eſt propoſitio iam definita, vt vult Pontius, vel, vt tu con-
tendis, concluſio Theologica; ſequitur opinionem illam, quæ af-
firmat in voto ſolemni, ne ab ipſo quidem Summo Pontifice, diſ-
penſari poſſe, non eſſe amplius probabilem: ſed prorſus falſam.
Nam ſi exploratum eſt ſolemnitatem ſupra voti naturam nihil
addere, niſi id, quod eſt de Iure Eccleſiaſtico: & pariter certum eſt
Papam eſſe ſupra idem Ius; conſequens eſt, certiſſimum eſſe Ro-
manum Pontificem, qui paſſim diſpenſat in voto ſimplici, diſpẽ-
ſare etiam poſſe in ſolemni; & tamen ferè omnes Doctores, qui
ſentiunt voti ſolemnitatem eſſe ex ſola inſtitutione Eccleſiæ, fa-
tentur contrariam quoque opinionem eſſe probabilem.
Reſpondet non Nemo illos Doctores non loqui conſequenter. 68
Alij dicunt ob hanc ipſam rationem illam opinionem nullo mo- 69
do probabilem eſſe: Neque hoc cedere in vllam iniuriam Docto-
rum, qui ſcripſerunt ante Decretales BONIFACII VIII. & GRE-
GORII XIII. quas ſi vidiſſent, eo modo non ſcripſiſſent: & nomi-

Digitized by Google

natim S.Thomas , qui Pontificiæ Authoritatis reuerentiſſimus ſemper fuit:& vt fuerit Doctor Angelicus;homo tamen fuit; nec quicquam humani à ſe vnquam alienum duxit.Scitè in hanc ſentẽtiam *Galenus de compoſ. Medicam.c.8. Difficile eſt*,inquit,*vt qui homo ſit, non in multis peccet , quædam videlicet penitus ignorando, quædam malè iudicando, & quædam tandem negligentius tradendo.* Refert *Bellarminus in controu.de Beat.Sanct.& Vaſquez* 1.2.*diſp.*19. *cap.*1.complures Patres Græcos, & Latinos, quà ſanctitate, quà litteris præſtantiſſimos, qui opinati ſunt Animas piè defunctorum etiam poſt quam nihil haberent expiandum igne purgatorio,non admitti ſtatim ad beatam Dei viſionem, & regnandum cum Chriſto in cœlis. poſtea *in cap. Apoſtolicam. de preſbyt. non baptizato, & in extrau. quæ incipit,Benedictus Deus,apud Caſtro lib.*3. *contra hæreſes V. Beatitudo,& Concilio Florentino ſeſſ. vltima,& Trid.*25.contrarium definitum eſt.Pariter Scholaſtici agentes de Angelis referunt multos Sanctos Patres, qui ſenſerunt eos fuiſſe creatos ante mundum hunc aſpectabilem,& eſſe corporeos. Et tamen plerique Theologi ſentiunt definitum eſſe oppoſitum in *cap.firmiter,de Summ.Trinit. & fid.Catholic.* deperitne propterea quicquam de fama Sanctitatis,& Doctrinæ tantorum virorum? irrogatnè illis iniuriam, qui eas opiniones quondam probabiles, appellat aut hæreticas,aut erroneas,aut temerarias? nullo modo.

70 Laudabilis eſt,non nego,affectus in *Sanctum Thomam*, eiuſq; Doctrinam:ſed tamen ratione temperandus eſt; adeoq; ſi quid temporum decurſu decretum fuerit à Romano Pontifice (cui ipſe tãtum tribuit 2.2.*q.*1.*art.*10.) quod aliquam ex eius ſententijs euertat;potiorem decet eſſe apud omnes *Vicarij Chriſti* auctoritatem, quam Doctoris vnius,alioquin Angelici. cum Gentium omnium Doctor *ad Galat.c.*1.dixerit, *licet nos, aut Angelus de cœlo Euangelizet vobis præterquam quod Euangelizauimus vobis, Anathema ſit.* neque eſt vnica hæc opinio de ſolemnitate votorum apud *S.Thomam*,quam hoc tempore amplecti non poſſumus.Senſit ille 1.2.*q.*81.*art.*3.*ſecundum fidem Catholicam firmiter eſſe tenendum,quòd omnes homines,præter ſolum Chriſtum ex Adam contrahunt peccatũ originale.*quaſi diceret,opinio eximens vllum præter Chriſtum ab

originali

Digitized by Google

originali culpa, eſt erronea. Iam poſt tot Pontificum definitiones hanc *S. Thomæ* cenſuram nemo probabit; cum conſtet non poſſe damnari opinionem aſſeréte BEATISSIMAM VIRGINEM immunẽ eſſe à peccato originali. Idẽ S. Doctor *3. p. q. 27.* nomine *Conceptionis* beatæ Virginis, putauit intelligi *ſanctificationem.* poſtea GREGORIVS XV. definiuit, à Sancta Rom. Eccl. eo nomine intellectam fuiſſe *Conceptionẽ.* Eſſetne *malè Cõſultus Theologus, aut æquo rigidius cenſeret;* Si quis poſt Pontificias definitiones affirmaret non poſſe defendi ſine errore illas opiniones quia olim *S. Tho* illas ſecutus eſt? nullo modo. Is enim non ſententias *S. Thom.* qui ſcripſit ante illorum Pontificum Conſtitutiones, ſugillaret, ſed aſſ. reret atque ſtatueret Pontificia decreta, quod eſt Catholici, & Religioſi præſertim Doctoris.

Sed his omiſſis mea ratio alia eſt. Sit per me probabilis opinio in voto ſolẽni diſpenſari non poſſe: Non tamen hinc continuo infertur, voti ſolemnitatem eſſe Iuris diuini. quia nõ ſe conſequuntur mutuo iſta: *eſt de Iure diuino, ergo indiſpenſabile. Eſt pendens ab humana voluntate, ergo retractabile.* Voti ſimplicis obligatio eſt diuini Iuris, & tamen in eo paſſim diſpenſatur: acceptatio hæreditatis, & Epiſcopatus pendent à mea voluntate, & tamen ab eadem non pendet renuntiatio, vt notiſſimi Iuris eſt. Ita ergo fieri poteſt, vt ex aliquo capite in voto ſolemni diſpenſari non poſſit, licet ſolemnitas ſit Iuris tantum poſitiui. quale autem illud caput ſit, non eſt mei inſtituti hic fuſius indagare, legi poteſt *Suarez de Religione tom. 3. lib. 6. c. 15. n. 12.* hoc tantum contendo, ſolemnitatẽ voti, licet ſupponatur (quod tamen ſupponendum nõ eſt) eſſe indiſpenſabilem; nihilominus eſſe ex ſola inſtitutione Eccleſiæ inuentam, quod ſupra tot Auctorum teſtimonijs, & duorum Romanorum Pontificum calculo definitum eſſe oſtendi, & quod mirifice conducit ad tuendam auctoritatem Apoſtolicæ Sedis, quæ toties in voto ſolemni diſpenſauit, & quæ definiuit cum voto ſubſtantiali Religioſæ paupertatis non pugnare Dominium ſine vſu, hac vnica ratione nixa, quòd voti ſolemnitas ſit Iuris tantũ Eccleſiaſtici. 71

Quæret quiſpiam hoc loco, & quidẽ non importune, qui pertinere queat ad fidei definitionẽ ſtare poſſe cum voto Paupertatis 72

 rerum

Digitized by Google

rerum Dominium, offert enim mihi ſe nunc primum triplex ra-
tio dubitandi, quam diſſimulare non debeo.

73 Prima eſt. Quia ſcriptores omnes à mille, & eo amplius annis, docuerũt votũ Paupertatis Religioſæ excludere omne Dominiũ.

74 Secunda. Quia cum hęc res pertineat ad mores, poteſt non eſſe recepta. ſicut contingit in multis alijs materijs determinatis à Concilijs generalibus legitimè congregatis, & approbatis, ne dum à ſolo Romano Pontifice ſancitis.

75 Tertia. Quia hæc veritas non habetur è Scriptura, aut traditione: ſed pendet potius à moralis Philoſophiæ, vel Iuriſprudentiæ principijs. Verum his rationibus facillime ſatisfit. Et quidẽ quod ad primam attinet, iam ſupra oſtendi non eſſe laborandum de numero Doctorum, vbi habetur expreſſa Sedis Apoſtolicæ definitio, aut decretum, aut lex expreſſa, ab habente legitimam authoritatem confirmata: Quæ omnia hic ſunt.

76 Ad ſecundam Reſpondeo, magnam eſſe æquiuocationem. Duo diſtinguere oportet in Decretis morum: vnum quid præſcribant agendum, vel non agendum. alterum quid iudicandum, & ſentiẽdum. In decretis primi generis verum eſt, quod contra obijcitur: ſic videmus non vbique receptum eſſe Concilium Tridentinum; in decretis autem ſecundi generis falſum eſt: adeoque citra errorem Nemo diſſentire, aut aliter iudicare poteſt.

77 Ad tertiam Reſpondeo cum communi Theologorum ſentẽtia, de qua videri poteſt *Melchior Canus lib. 6. de locis c. 8. §. ſed & id poſtremo*. ab Eccleſia non ſolum definiri poſſe, & ſolere quæ habentur è ſacris litteris, & traditionibus, ſed immediate etiam multa ex ratione naturali, & diſcurſu Theologico. In Chriſto eſſe duas voluntates, & operationes, non habetur in Scriptura &c. Sed ex diſcurſu. quia Chriſtus eſt homo, non ſolum Deus, & omnis homo habet operationes intellectus & voluntatis proprias hominis. Et hæc veritas fuit definita in Concilijs contra Monothelitas. in Cõcilio Florentino & Tridentino definitum fuit in Sacramento Cõfirmationis imprimi Characterem, & multorum iudicio in Trid. dari gratiam habitualem, & illius inhærẽtiam, & alia ſimilia, quæ è Scriptura, & traditione non habentur immediate. in Lateranẽſi

ſub

Digitized by Google

ſub Leone X. quamplurimi putant definitum fuiſſe Montem pietatis eſſe licitum, idque ad fidē pertinere: & tamen hoc pendet ex principijs moralibus. Ratio horum omniū eſt, quia poteſt, & ſolet Deus illuſtrare mentē Vicarii ſui in terris, vt penetret robur rationum aliquarum naturalium, & aliquas veritates reuelatas, & per diſcurſum Theologicum, adiutus maximè Conſilio Peritorū cognoſcat, & decernat aliquid quod Doctores priuati, licet acutiſſimi, addo, & ſanctiſſimi aſſequi minimè potuerūt. Simile quid- 78
dam accidit in noſtro caſu. Gregorivs XIII. ex aſſiſtentia ſibi debita tanquam Romano Pontifici, poſt diuturnam cum viris doctiſſimis deliberationem cognouit, ac definiuit cum voto ſubſtātiali Religioſæ Paupertatis ſtare poſſe radicale Dominium abſq; vllo vſu bonorum temporalium, quem non poſſint habere vouētes niſi depēdenter à Superioribus. Equidem ſic conijcio, Gregorivm & Gregorii Conſiliarios ratiocinatos fuiſſe. Chriſtus Dominus Inſtitutor Religioſi ſtatus quærenti illi Iuueni quid ſibi faciendum eſſet vt vitam æternam poſſideret, &c. Reſpondit *ſi vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & da Pauperibus, & veni & ſequere me.* In quibus verbis Eccleſia ſemper agnouit contineri tria vota ſubſtantialia Religionis, & abrenunciationem omniū illarum rerum, quæ poſſunt eſſe impedimento perfectioni Charitatis, & vitæ Chriſtianæ, inter quæ vnum eſt ſollicitudo bonorū temporalium. potuit ſubiungere Gregorivs in *Societate* Iesv ipſius Scholaribus interdicitur omnis vſus & adminiſtratio bonorum temporalium: nulla re vti poſſunt, & ne de teruncio quidem diſponere ſine conſenſu Superiorum: & illud ipſum Dominium radicale, quod retinent iuſtiſſimas ob cauſas, & nominatim vt Societas liberius illos dimittere poſſit, ſi progreſſu tēporis minimè ſatisfecerint, tenentur à ſe abdicare ad nutum Prælati iuxta promiſſionem ab illis factam, poſt primum probationis annum, proinde prædicti Scholares nullum videntur habere impedimentum perfectionis, nullam diſtractionem, aut ſollicitudinem in re familiari procuranda non magis quàm habeant Profeſſi ordinum reliquorum. Quid ergo vetat aſſerere huiuſmodi homines perfectè ſequi Chriſti conſilia vocantis ad perfectionem? Et ſi ita eſt; quid

prohibet declarari, ac definiri eoſdem eſſe in ſtatu Perfectionis, præſertim cum illis ablata ſit omnis poteſtas retrocedendi, & poſt manummiſſam ad aratrū reſpiciendi retro: ſic ego puto ratiocinatum fuiſſe GREGORIVM, qui ſi præterea cōſiderauit (quod feciſſe ſine dubio credendum eſt) CHRISTVM DOMINVM fundatorem Religioſi ſtatus pauperrimam quidem duxiſſe vitam, Dominio tamen rerum omnium non caruiſſe, nec carere potuiſſe: & Apoſtolos, Apoſtolorumque diſcipulos primos Religioſi ſtatus ſectatores & antiquos primorum ſæculorum Monachos vſque ad tempora MAGNI GREGORII non fuiſſe incapaces Dominij; non potuit inquam GREGORIVS, ſi hæc omnia conſiderauit, non prudentiſſimè exiſtimare poſſe à ſe definiri, nō pugnare cum ſubſtantiali voto Paupertatis Dominium bonorum temporalium abſque illorum vſu. & re ipſa ſic definiuit.

79 Ex modo dictis infertur vnum, quod ſerio, & ſepoſitis tantiſper affectibus, perpendi velim à Caio, de quo in Cōſultatione egi, quē ſuſpicor perſuaſum habere poſſe à ſe omnia tentari tuta conſcientia, vt Titius frater à paterna hæreditate penitus excludatur, perpendat obſecro non eſſe locum in hac cauſa receptiſſimis alioquin, illis Regulis: *Qui ſequitur opinionem probabilem non peccat: In dubio melior eſt conditio poſſidentis; Nemo tenetur abdicare ſe poſſeſſione rei, quam non liquet eſſe alienam.* Etenim exceptiones quæ ex his Regulis deſumi poſſunt, eliduntur Regulis ſequentibus, quas communiter tradunt Scholaſtici agentes de conſcientia probabili ac dubia. Prima eſt, *ſi quid ab Eccleſia, & Romano Pontifice ex Cathedra ſit declaratum, contrarium eſt omnino falſum, etiamſi quamplurimi Auctores illud aſſerant.* Et ratio eſt euidens. quia veritas eſt vnica. Cum ergo Eccleſiæ definitio efficiat, vt vna pars contradictionis vera ſit; altera neceſſario eſt falſa. Secunda Regula: *vbi eſt lex & textus expreſſus, & nullo modo ambiguus, non eſt locus nec dubio, nec opinioni probabili ob vllius Doctoris authoritatem.* quia legiſlatoris authoritas præualet cuicunque priuatæ. Tertia Regula: *vbi legis intellectus obſcurus eſt, ſtandum eſt conſuetudini, & praxi vniuerſaliter recepta.* Cum enim ſit altera lex, & optima legis Interpres,

præualc-

Digitized by Google

prævalere debet cuicunque priuatæ ſententiæ. Quarta Regula: *ſi in aliqua aſſertione conueniant ij, qui Ius habent Interpretandi aliquã legem, & præterea omnes ſcriptores qui ea de re ex profeſſo, & accurate tractarunt, & vnus, aut alter, aut pauci non perpenſa ratione contraria ſententia, aliter ſentiant; eorum ſententia non poteſt appellari probabilis opinio.* Iam ſic. Votum ſubſtantiale Paupertatis ſimplex emiſſum à Scholaribus Societatis poſt Nouitiatum, non reddere illos incapaces Dominij acquirendi, nec exuere acquiſito: eſt Propoſitio definita per Apoſtolicam ſedem in ſæpè citata *Bulla Aſcendente Domino*: habetur expreſſe in Conſtitutionibus Societatis: eſt confirmata conſuetudine, praxi, & inconcuſſo vſu per ſpatium annorum ferè 100. eſt declarata ab vniuerſa Societate in Congregationibus ſeptem generalibus, & ſæpius ab ipſis Præpoſitis generalibus, penes quos, Pontifices voluerunt eſſe ius interpretandi: iuxta eundem ſenſum iudicatum fuit in omnibus Tribunalibus, & nominatim à Sacra Rota Romana, in qua toto orbe Chriſtiano à Regibus, Principibus, Rebuſpublicis electi, Romano Põtifice approbante, iudicant ſapientiſſimi, & grauiſſimi Patres, &, ſi licet ita dicere, flos delibatus iuriſprudentiæ, quæ omnia demonſtraui in mea Conſultatione. Præterea non ſolum omnes Societatis ſcriptores, quibus, vtpote ſui Iuris & Inſtituti peritioribus, fides deneganda non eſt, ſed quicunque de voto Paupertatis tractarunt, Nemine, quod ſciam, excepto in idem placitum conſenſerunt. Si qui fortè aliter ſentiunt; loquuntur ſtando in Iure communi Ordinum Religioſorum, non conſideratis ſtatutis Societatis, quibus potius attendendum eſſe, quàm Iuri communi, vbi diuerſum quid ſtatuit, non ignorant qui vel à primo limine Iuriſprudentiam ſalutarunt. Hæc omnia ſi accuratè Caius perpenderit; facilè decernet nõ ſequi ſe opinionem probabilem in illa cauſa hæreditatis, propterea quod, neſcio qui affirment, bonũ ius à ſe foueri. Equidẽ vt peregrinus in hac Vrbe ne diuinare quidẽ poſſũ qui, aut quales ſint iſti Caij Cõſultores. Sed quicunq; & qualeſcũque tandẽ ſint, non poſſunt ægrè ferre, ſi dixero in hac cauſa nullam eſſe debere ipſorum authoritatẽ, quæ definitione Pontificũ,

legibus

legibus Societatis, conſuetudine immemorabili, omnium Tribunalium ſuffragio, ſcriptorum omnium calculo, celeberrimarum Academiarum Iudicijs grauiſſimis obruitur.

Sed finis ſit. oro, obteſtorque Theſis illius Auctores, vt, quæ à me dicta ſunt in hac Apologia, æquiorem in partem interpretentur. nihil enim aliud egi niſi vt meam, quid dico meam? Pontificum Romanorum Doctrinam ab Iniuria vindicarem. Nam ſi fateri velim id quod res eſt, nulla neque mihi, neque alijs, quos *malè Conſultos Theologos* appellarunt, iniuria illata eſt ab Auctoribus Theſis illius. quandoquidem ipſi *malè Conſultum Theologum & æquo rigidiorem cenſorem* vocant, qui aſſerit *votorum ſolemnitatem & conſequenter quamlibet eorum obligationem* non niſi ex ſola Eccleſiæ conſtitutione haberi, & eum, qui addit id ſine errore in fide negari non poſſe. quæ omnia veriſſimè (videant vel hinc æquitatem meam) ab illis dicta ſunt. falſiſſimum enim eſt *quamlibet votorum obligationem* eſſe ex ſola inſtitutione Eccleſiæ. Et veriſſimè dicitur votum habere aliquam obligationem ex Iure naturali, & diuino. Sed, vt prima ſectione huius Apologiæ dixi, neque ego, neque Poza, neq; vllus ab Auctoribus Theſis in Scholio nominatus, diximus vnquam, nec dicere poſſumus *quamlibet votorum obligationem ex ſola Eccleſiæ inſtitutione haberi.* ſed ſolum affirmauimus votorum ſolemnitatem eſſe ex ſolius Eccleſiæ conſtitutione inuentam. Quapropter, ſicut illi Auctores iure potuerunt ea affirmantes appellare *malè Conſultos Theologos, & imprudentes, & æquo rigidiores cenſores*; ita nos viciſſim iure noſtro petimus, vt nomen noſtrum ex illius Theſis ſcholio expungatur. Quod ſi tamen pergant aſſerere eſſe etiam *malè conſultum Theologum*, qui ait votorum ſolemnitatem (non addendo tamen illa verba *ac conſequenter quamlibet eorum obligationem*) non niſi ex ſola Eccleſiæ inſtitutione haberi, & imprudenter æquo rigidius cenſere, qui addit id ſine errore in fide negari non poſſe; relegant attentè Apologiam hanc, examinent ſingula diligenter: & ſi quid habuerint contra, quod objiciant, ne nos cælent auidos in dies magis ac magis diſcendi, &, ſi ipſi meliora noſtris aliqua in re attulerint, paratos etiam mutare ſententiam.

FINIS.

Digitized by Google

AVCTARIVM APOLOGIÆ
Pro Votorum Solemnitate,

Quo

Syncerè, Breuiter, Clarè, Solidè, atque Modeſtè

euertitur

Doloſa, Longa, Obſcura, Inanis, Arrogans

EPOPSIS

Conſultationis Mangionianæ,

Quatriduo ante, incerto Auctore, edita.

Acceſſere Doctorum, ac Profeſſorum Almarum Vniuerſitatum Louanij, & Duaci Iudicia,

Quibus eadem Conſultatio comprobatur: & oſtenditur poſt Vota ſimplicia in Societate IESV non amitti Dominium, nec facultatem reuocandi Teſtamentum in ſæculo conditum, nouumque condendi.

Digitized by Google

BEneuole Lector. Ne pigeat paulliſper inſiſtere in mei etiam operis veſtibulo, & Aduerſarij Epigraphen in limine Epopſeos poſitam, quæ ſic habet,

Ordo. Præpoſ. Gener. Soc. fol.29.

In bonorum exactionibus, & conuentionibus cum conſanguineis ineundis Pacis erga omnes, & ædificationis ratio maxima habeatur potius quam, vllius rei temporalis, quanticumque ſit.

cum hac mea Antigraphe conferre ne graueris.

S. IGNATIVS SOCIETATIS FVNDATOR Part. 2. c. 7. § 7.

Cui rerum temporalium conſeruatio demandata eſt, tanquam bona Domini noſtri IESV CHRISTI *propria, eas curet.*

Idem Part. 4. cap. 2. lit. C.

Societas in vſum Scholaſticorum ſuorum iuxta litteras Apoſtolicas, redituum adminiſtrationem exercebit per Præpoſitum Generalem, vel Prouincialem, vel alium, cui Generalis id commiſerit, ad defendendas, & conſeruandas Poſſeſſiones, ac reditus Collegiorum, etiam in Iudicio, *cum id conueniens vel neceſſarium fuerit.*

Væ illi, per quem ſcandalum venit. Matth. 18.
Vtilius eſt ſcandalum naſci, quàm quod veritas relinquatur. c. qui ſcandalizauerit. de reg. Iur.

Digitized by Google

AVCTARIVM.

QVæ duo in calce huius Apologiæ dixi, hoc eſt clariſſimis Conſtitutionum Societatis, & Pontificiarum Sanctionum textibus definitum eſſe, à Scholaribus Societatis poſt vota, abſoluto Nouitiatu, emiſſa retineri Dominium propriorum bonorum, nec vllum proferri poſſe Scriptorem, qui oppoſitum affirmet; ea nunc neceſſe habeo paulò fuſius oſtendere. Dum enim eadem Apologia ad prælum deſtinatur, prodit in lucem Conſultationis meæ de voto Paupertatis, non Refutatio, ſed refutandi conatus, *Exhibens Caij defenſionem.* allexit, fateor, me ſtatim argumentum operis: ſed Tituli peregrinitas non mediocriter deterruit. Quid enim inquiebam, hoc monſtri eſt? *Epopſis Conſultationis Mangiontanæ.* Impetraui tamen à meipſo, vt percurrere vellem: at offendi vel in ipſo limine, & vbique tot ſalebras orationis, tam multas vocum nouitates, tot anacoluta, tantam veræ latinitati infuſam barbariem, tot ſententiarum, & dictorum antilogias; vt ceſpitare, non ingredi, & tertio quoque paſſu inſiſtere coactus fuerim. Subit hic dubitare quid acturi ſint MAGNIFICI, AMPLISSIMI, NOBILISSIMI, PRVDENTISSIMI, CLARISSIMI, AC CONSVLTISSIMI VIRI AC DOMINI CONSVLES, ET SENATORES, quibus Epopſis inſcribitur, qui iampridem Doctrinarum ſtadio decurſo, toti ſunt in adminiſtratione rerum maximarum occupati; cum mecum multi, qui totam ætatem in litteris contriuerunt, tantoperè in eruendo legitimo huius Epopſeos ſenſu hæreant. Sed redeo ad me. tandem poſt ſummam capitis defatigationem, hæc pauca intellexi. 1

Primò, Epopſeos Auctorem non eſſe ingenuum Adoleſcentem *Ioannem Merrhem LL. Candidatum*; ſed aliquem Iuris Ciuilis Conſultum, qui prodire non audet; illum eundem, quem 2

Digitized by Google

mea Conſultatio confutat : quempiam ſuſpicor malarum, ac profligatarum cauſarum Actorem, ſeu Patronum, cui

Magiſter Artis, ingenique largitor venter

tantum patientiæ, ſolertiæque indiderit; vt *expedire* ſciuerit *Pſittaco* ſuum χαῖρε: & potis ſit *Picaſque* & *Coruos* docere ſua, nō ſua *verba conari*, non eſt meum quærere, qua id mercede fiat, Caij curator viderit.

Secundò, Cramben repetitam, & recoctam eſſe hanc *Epopſin*. Re enim vera nil aliud eſt, niſi prius illud ſcriptum in Conſultatione refutatum, eò tantùm tolerabilior, quòd methodo commodiore, (quia aliena) proponitur. dixeris eo minus ciere nauſeæ, quo nitidiore quaſi lance commodato accepta, in has litteratorum menſas infertur.

Tertiò, Auctorem *Epopſeos*, rerum Theologicarum penitus ignarum eſſe. Vt iam deponere debeam nonnullam ſuſpicionē, qua hactenus laboraui, ſcriptum ſcilicet illud, quod Cōſultatione reieci, fonticulo aliquo Theologico irrigatum fuiſſe.

Quartò, Tam abſurdæ opinionis, quā Auctor mordicus defendendam arripuit, Adſtipulatorem eſſe omnino nullum.

Quintò, locis à me adductis è Societatis ſtatutis, & GREGORII XIII. Conſtitutionibus, (in quibus Iuribus, huius cauſæ inter Titium & Caium firmamenta ſunt) nullam hactenus vel probabilem reſponſionem afferri potuiſſe.

Ex his ea quæ 1. 2. ac 3. loco dixi, liquidò conſtabunt conferēti ſcriptum illud, & hanc *Epopſin*; quæ vero 4. & 5. loco ſignificaui, facile etiam per ſe Lector ſerio animum intendens deprehendere poteſt; libet tamen vtrumque planiſſime exponere, & hoc labore illum leuare.

PARS PRIMA.

3 PRincipio aio Neminem prorſus aſſerere *Scholares Societatis* poſt vota ſimplicia (ſubſtantialia tamen) Religionis, non retinere propriorum bonorum Dominium, ac poſſeſſionem.

Refe-

Digitized by Google

Referuntur quidem in *Epopſi Horatius Mandoſius*, *Emanuel Rodriquez* , *Romanus Hayus*, *Hieronymus Gabrielius*, *Rodericius & Martinus Nauarrus*. ſed perperam intellecti: ſi non ad fallendum inducti. nolo mihi fidem adhiberi, ſed ipſis Auctoribus omnia alia dicentibus.

Prodeat in prima acie *Horatius Mandoſius* , cuius veſtigia premunt *Rodriquez & Hayus*. Is *tractat. de Priuileg. ad inſtar Gloſſa* x. *numer.* 10. proponit quæſtionem, *An Societas* IESV *dici poſſit de ordine Mendicantium ?* &, cum *numer.* 13. attuliſſet argumentum pro parte negatiua, quia Collegia Scholarium eiuſdem Societatis bona immobilia, annuos reditus, pluraque alia in communi retinent; *numer.* 18. decernit eſſe Religionem Mendicantem. Ad argumentum vero propoſitum *numer.* 24. ſic reſpondet: *vltimo non obſtat quod in ea Religione adſint Scholares, qui non videntur mendicantes. Primò, quia ſi præſupponamus ipſos ex priuilegijs Apoſtolicis in communi habere bona immobilia, & reditus annuos, & in particulari nihil poſſidere (quod forſan, qui eorum Conſtitutiones, & Confirmationes Apoſtolicas viderit, attentare poſſet: licet id mihi non ſatis tutum videatur) poſſent etiam illi mendicantes dici, habito ſaltem reſpectu, quod ipſi mendicare cogerentur, ſi de facto bona aliqua, aut redditus non haberent, quod etiam videmus in Heremitanis, qui ſunt mendicantes, licet ex priuilegijs Apoſtolicis poſſint bona immobilia in communi poſſidere. Secundò, quia ſi rectè quis intueatur; ipſi Scholares, vt ex ſerie Conſtitutionum apparet, nihil poſſident in communi, aut in particulari. Nam Præpoſitus Generalis eſt gubernator Collegiorum, & redituum annuorum diſtributor, quos pro Scholarium victu, veſtitu, alijſque neceſſarijs, & pro Collegij ſuſtentatione expendit, (nihil tamen pro ſe, aut Societate retinendo) & huiuſmodi Scholares nihil certi habent, niſi id, quod à Præpoſito Generali ex benignitate quodammodo ſuſcipiunt. Quare & ipſi quoque mendicantes forte dici poſſunt.* Hæc *Mandoſius*, in quibus apertè dicitur Scholares nihil poſſidere in particulari, quod etiam dixerat *numer.* 13. in argumento, & *Gloſſ.* 2. *numer.* 10.

Digitized by Google

In eadem ſententia ſunt etiam, vt ſignificaui, *Rodriquez tom. 1, qq. Regul. q 2. art. 9. §. prætereà ſi quis rectè*, & *Romanus Hayus tract. an monaſteria ſint extincta q. 1. num.* 79. tranſcribentes ipſiſſima *Mandoſii* verba.

4 Reſpondeo. Magnopere decipi Auctorem *Epopſeos*, dum, quę affert ex his Doctoribus aſſerentibus Scholares Societatis nihil poſſidere in particulari, intelligenda eſſe putat de Dominio, & poſſeſſione bonorum propriorum, quę ipſi Scholares habent in ſæculo, & de quibus noſtra lis eſt. Nam verba *Mandoſii, Rodriquez*, & *Hay* accipi omnino debent de bonis Collegiorum, quorum ipſi Scholares membra ſunt; & reſpectu horum bonorum veriſſimum eſt, eos non habere Dominium, aut poſſeſſionem in particulari; immo iuxta ſecundã reſponſionem, (de qua iam nõ quæro) quæ magis probatur *Mandoſio* & *Roderiquez* & *Hayo*, neque habent Dominium in communi. probatur euidenter ſermonem eſſe de bonis Collegiorum, quia *Mandoſius* & *Roderiquez*, eiuſdem *Mandoſii* & ſententiam, & verba vſurpans, in eum finem aſſerunt Scholares Societatis nihil poſſidere, neque in communi, neque in particulari, vt probent Religionem Societatis eſſe mendicantem: & probant aſſumptum, quia bonorum, quæ Collegia poſſident, omne ius, & adminiſtratio ſpectat ad Præpoſitum Generalem, & non ad ipſos Scholares. ergo bona, quorum Dominium, & poſſeſſio denegatur Scholaribus in ſententia horum Doctorum, ſunt bona eorundem Collegiorum, non autem bona propria, & paterna, de quibus nos diſputamus, & reſpectu quorum Generalis nullũ ius habet, nec eſt diſtributor. & in hoc ſenſu maniſeſtiſſimè accepit Doctrinam *Mandoſii* & *Rodriquez*.

5 *Romanus Hayus loco citato.* vbi quærit *an ſpoliato aliquo Collegio Societatis, Scholaribus competat vlla actio, & ius repetendi illud Collegium*: & Reſpondet nõ competere. *quia ipſi Scholares*, inquit, *ſpoliati non fuerunt. cum ſecundum prædicta* (relata ex *Rodriquez* & *Mandoſio*) *nihil in communi, aut in particulari poſſederint. Qui autem nihil poſſidet, omnino non poteſt poſſeſſione ſpoliari.* Itaque ratio *Romani* hæc eſt; Scholares non poſſe dici

ſpolia-

Digitized by Google

ſpoliatos aliquo Collegio: quia nihil poſſident in communi, nec in particulari, *nihil*, vtique reſpectu bonorum Collegij adempti, & ſpoliati nam quod nihil poſſideant ex bonis proprijs & paternis, nil facit ad hoc, vt non poſſint agere de ſpolio reſpectu Collegij ſpoliati, cuius ipſi membra ſunt: plurimum autē facit, ſi nihil poſſideant nec in communi, nec in particulari, reſpectu bonorum Collegij eiuſdem. Maneat ergo illos Auctores falſo adduci ad confirmandam illam opinionem de non retentione Dominij reſpectu propriorum bonorum, de quibus noſtra Controuerſia eſt, atque adeo Auctorem *Epopſeos* illa loca tranſuerſim inſpexiſſe, vtatur in poſterum, ſi ſapit, meliore dioptra.

Sed iubet nos notare bene quædam *Mandoſii* verba ſupra al- 6
lata. Sunt autem hæc: *Si ſupponamus ipſos* (Scholares) *ex Priuilegijs Apoſtolicis in communi habere bona immobilia, & reditus annuos, & in particulari nihil poßidere* (*quod forſan, qui eorum conſtitutiones, & confirmationes Apoſtolicas viderit, attentare poſſet, licet id mihi tutum NB. non videatur.*) Non ſatis capio quid hic notari velit tam diligenter; Adeſdum ergo bone vir, agamus paucis inter nos familiariter. Quid ais, verbis Mandoſij, non eſſe tutum? *attentare.* Quid attentare? *dicere.* Quid dicere? *Sholares Societatis ex Conſtitutionibus ſuis & confirmationibus Apoſtolicis habere in communi bona temporalia.* Si hoc vis, primum nihil ad rem noſtram, qui controuertimus de Dominio particulari. Deinde tecum ipſe pugnas, qui in ſcripto illo tuo ex auctoritate *Mandoſii* toties ingeminabas Scholares Societatis retinere Dominiū in communi, & hoc illud eſſe Dominium, quod tam clarè Conſtitutiones Societatis, & Pontificiæ concedunt ijſdem Scholaribus. *Non hoc*, inquis, *volo.* Quid ergo illud eſt, quod putas nō eſſe tutū affirmare? *Aliud*, inquis, *membrū orationis Mandoſiana* (& ſanè ita velle debet, quia nihil eſt tertiū) *hoc eſt Scholares Societatis in particulari nihil poßidere.* ain' vero non eſſe tutū dicere Scholares nihil in particulari poſſidere? ergo tutum eſt dicere aliquid poſſidere in particulari. miſeret me tui, qui ſic indulgeas affectibus; vt quia magnum authoritatis pondus putas eſſe in *Mandoſio*, cogas illum mentiri verbis tuis, & non ſolum hoc loco iam expen-

expenſo, ſed etiam *Gloſſa* xı.*num*. 13. dum *Epopſeos num*.23. ais illum plurima verba profundere de Iure diſponendi eorundem Scholarium,& de facultate teſtandi Nouitijs *tantum* conceſſa, miror profectò tanta argumentorum inopia laborare te,vt Viro Clariſſimo talia affingas, qui vix tribus verbis agit de Iure diſponendi, & ſolum ait Nouitios poſſe teſtari, & tu de tuo addis illam vocem *tantum*. Sed nimirum volebas aliquid etiam afferre ex *Mandoſio* tanto viro, quo probares nō habere Scholares Societatis facultatē teſtandi. ideo fingis illum eandem facultatem Nouitijs *tantum* conceſſiſſe, vt *per ſubauditum intellectum*, vt tu loqueris, *à contrario ſenſu, defectus eiuſdem facultatis in Scholaribus indigitaretur*. Sed nimis multa de *Mandoſio, Rodriquez & Romano*. Ridiculum tamen fuit hoſce primipilos in aciem eductos pro *Epopſeos Authore*, noluiſſe pugnare.

7 Spectemus iam ſuccedentes. *Hieronymum Gabrielium, & Alphonſum Rodericium*. ille *conſ*.28. *lib*.1.*verſ. neque vero*. vnico ſolum verbo ait, Scholares Societatis poſſidere bona in cōmuni, neq; hoc obſtare, quo minus Societas dici poſſit Religio mēdicans, illam vero vocem *ſolummodo, Auctor Epopſeos num*. 17. addidit de ſuo, diffiſus, opinor, poſſe per *ſubauditum intellectum à contrario ſenſu indigitari*, Scholares Societatis non poſſidere bona in particulari. certe alia omnia ibi agit *Gabrielius*, quam vt probet ſcholares retinere ſolum Dominium in communi. qua ergo fide, Aduerſarius, ait, id ab eo latiſſimè comprobari? Codex eſt in manibus. conſulatur.

8 Iam vero *Rodericius tract*.3.*c*.5. veriſſimè docet fictè, & mendaciter eſſe pauperem, & ſpecie tenus Religioſum, qui omnem erga diuitias, & facultates affectum non exuit. Sed falſo argumentatur Aduerſarius, eum affectum exui non poſſe ab illis, qui in Societate Dominium retinent deponendum præſertim arbitrio, & nutu Superiorum. *Iobus, Abraham*, & primi illi *Patriarchæ*, & tot non ſolum *Epiſcopi, & Pontifices Maximi*, ſed etiam *Reges* potentiſſimi poſt Euangelium, ditiſſimi fuerunt, atque ſanctiſſimi: & in hac minima Societate non deſiderantur per Dei gratiam, qui, omnes boni Religioſi numeros expleant cum

reten-

Digitized by Google

retentione Dominij, deſtituti vſu, atque adminiſtratione bonorum, quę proindè habent tanquam non poſſidentes. ex his videre licet *Gabrielium*, *& Rodericium* potuiſſe non produci ab Aduerſario: cum de retentione Dominij propriorum paternorum bonorum, ne meminerint quidem.

Ventum eſt ad triarios, ad *Martinum Nauarrum Doctorem*, vt 9 verè ait Aduerſarius *num. 18. omni exceptione maiorem, & ob ſummam Iuris vtriuſque ſapientiam, & mores integerrimos* merito laudatiſſimum, qui eidem inſtar multorum eſt. Is de reditibus Eccleſiaſticis *monito 55. num. 19.* (*Epoſis* habet *q. 1. §. 59.* quem ego locum diligentiſſimè quæſitum non reperi) hæc verba habet, quæ tamen eandem ſententiam continent. *Quia etiam votum Paupertatis ſimplex obligat vouentem ad ſui obſeruantiam, & conſequenter ne velit ſibi Dominium aliquod quærere, & rebus illis tanquam earum Dominus vti, iuxta illud, vouete & reddite.* & paulò poſt. *Nam licet dicamus eum, qui Paupertatem vouit ſimpliciter, non fieri incapacem, quominus ſi emeret, aut hæreditatem, aut donationem acceptaret, fieret eius Dominus; oportet tamen dicere, quod peccat volendo emere, vel emendo aliquid vt fiat ſuum, aut hæreditatem, vel donationem acceptando, & qui poſt Paupertatis votum etiam ſimpliciter emiſſum aliquid quærit, etiamſi faciat illud ſuum; tamen non poterit vti tanquam ſuo.* Hæc *Nauarrus*. in quibus ne verbum quidem eſt, quo prohibeatur Scholares Societatis non poſſe retinere Dominium bonorum ſuorum, etiam licitè, (Nam quod validè retineant, & acquirãt, diſertè affirmat) & ratio eſt, quia Nauarrus loquitur de voto ſimplici emiſſo extra Religionem, & facto ſimpliciter, id eſt ſine vlla limitatione & conditione, & cum intentione ſe obligandi, quantum quis ſe obligare poteſt, & ſine dubio poteſt ſe obligare ad omnia illa, quæ ibi idem Nauarrus habet, qui cum dicat etiam non tolli per tale votum Ius, & capacitatem Dominij, ſuppeditat argumentum, quo confirmatur doctrina à nobis tradita, nimirum neminem propria ſolum voluntate ſine adminiculo legis poſitiuæ poſſe à ſe auferre Dominij capacitatē. Scholares autem Societatis nõ vouent ſimpliciter Paupertatem, id eſt ſine limitatione & abſque vlla conditione, ſed cum addito,

hoc eſt, iuxta Conſtitutiones, vt expreſſe habetur in Formula votorum. Conſtitutiones autẽ concedunt Scholaribus retentionẽ Dominij, exuendam tamen ad arbitriũ Superiorũ. neque eſt quod Aduerſarius dicat votum Paupertatis Scholarium eſſe votũ ſubſtantiale Religionis, quia cũ non ſit ſolemne, ſed ſimplex; non obligat plus, quàm ſit intentio Religionis, & vouentis. intentio autẽ vouentis, & Religionis non includit dimiſſionem Dominij, ſed potius retentionem ob cauſas quæ in ipſis Conſtitutionibus, & Pontificijs declarationibus continentur. Et ſi loquamur de Iure diuino, votum ſubſtantiale Religionis, ſolum obligat ad non vtendum vlla re tanquam propria, vt latè probaui in Conſultatione, & in hac ipſa Apologia. Et non diſſentit *Author Epopſeos*, qui *num.74*. affirmat *Religioſum priuari Dominio tantum Iure ciuili Canonizato in c. quia ingreſſi*. quod Ius eſt multo poſterius primis illis ſæculis, in quibus fuerunt ſine dubio verè & propriè Religioſi, & quo Iure communi nõ regulatur, quoad hoc, noſtra Societas, ſed ſuis particularib. ſtatutis ab Apoſtol. ſede cõfirmatis & declaratis.

Ex hactenus dictis habemus nullum ad hanc vſque diem ſcriptorem eſſe, qui neget Scholares Societatis retinere poſt vota Dominium propriorum & paternorum bonorum. notet hoc benè Caius: nec ſe decipi patiatur, quaſi nobiles ſcriptores habeat pro ſua opinione. Re enim vera ne vnũ quidem habet. Notent, rogo, etiam Iudices cauſæ, & pro ſua ſapientia decernant an vni Cauſidico ſine lege, ſine authoritate Auctorum habenda ſit fides.

10 Sed in *Epopſi* producuntur tria alia paria *admodum Reuerendorum, & Eximiorum Doctorum*, qui videri poſſunt *in Adiunctis littera B. & E.* verum quod pertinet ad duos illos Theologos, qui poſt demandatas ſibi die 9. Iulij 1635. à Iudicibus partes conſiderandi, & referendi, quid iuxta Pontificum ſanctiones cenſendum videretur *in Cauſa retentionis Dominij poſt vota ſimplicia in noſtra Societate*; nulla eorum Reſolutionis ratio habenda eſt; quando & illi ipſi Iudices nullam habendam eſſe iudicarunt; ideoque Titio cauſam adiudicarunt & ſanè nullum Ius permittit, vt duorum hominum priuatorum, quamuis doctiſſimorum, opinio, ſentẽtiæ legitima authoritate latæ anteferatur. Conqueritur quidẽ Auctor

Epopſeos

Digitized by Google

Epopſeos num. 2. Iudices illos iniquam ſententiam dediſſe, & ſibi putat omnia ſalua eſſe propter adiunctam præfationem honoris: ac ſe tuetur clypeo nonnullorum aliorum, quos poſt eius ſententiæ promulgationem ait *ſpiritu veritatis afflatos in Scripto quodam prædicta Reſolutionis* iudiciali ſententia reprobatæ *confirmatorio demonſtraſſe contrarium*. Sed quantæ Deus immortalis eſt hoc audaciæ? vocare iniquos in hac nobiliſſima Republica Iudices à ſapientiſſimo integerrimoque *Principe* conſtitutos, eoſque ſic publicè traducere: nec dubitare iiſdem neſcio quorum opinationem, nullo, ne veroſimili quidem argumento, nixam præponere, immo audere contradictores hoſce dicere fuiſſe *ſpiritu veritatis afflatos?* profecto emunctæ naris non nemini aliquid hic ſubolet, quod ego malo bonam in partem interpretari. Sed tamen aliquid ſubolet, ex quo merito magna labes timeri poſſit.

Sed placet diligentius quatuor reliquorum Admodum Reuerendorum, & Eximiorum Doctorum (quos conſtat ex *Adiunctis Epopſi littera* E. eſſe eoſdem, qui illi ſcripto confirmatorio ſubſcripsêre) placet, inquam, eorum teſtimonia nonnihil examinare: 11 vniuersè autē non ſatis conſtituo quid dicam. hoc vnum perſuaſum habeo, illos in ſententia non permanere. Si enim permanēt, Cur huic quoque *Epopſi* ſua nomina non ſubiecerunt? An quia in ea non pauca ſunt contra receptiſſimas ipſorum ſententias? qualia ſunt, quòd ſolemnitas voti ad voti ſubſtantiam non pertineat: quod inter votum ſolemne, & ſimplex nullum ſit diſcrimen: quod Religioſus non priuetur Dominio per emiſſionem votorum, nec per ſolemnitatem votorum eorundem; quod Ius ciuile tantum canonizatum vim habeat priuandi Dominio Religioſos? An quia operi Auctoris ignoti ſui nominis pondus adiungere recuſarunt; ne, ſi quid fortè ſiniſtri accideret, (quod ſane periculum ego non præſtiterim) hanc cauſam ſuam facerent? An quia quando illud ſcriptum approbarunt, fecerunt inaudita parte? nunc autem audita, & intellecta, & re tota diligentius diſcuſſa, iudicium, quod tunc tulerunt, iam vel mutarunt, vel ſaltem ſuſpendere coguntur? Vtcunque ſit, *Epopſis* ſine vllius Doctoris approbatione vulgata eſt, & cauſa Caij in *Epopſi* num propugnata

 an po-

an potius prodita? Nullius prorſus Doctoris authoritate fulcitur. Vſque adeo verum eſt, quod extrema hac Apologia dicebã, Caium in illa hæreditatis controuerſia non fouere bonum Ius, nec ſequi opinionem probabilem errore vnius tantum hominis miſerabiliter inductum, dignum tamen venia, quod in talem Ducem inciderit.

PARS SECVNDA.

12 RESTAT iam alterum, quod in hac Appendice me facturum eſſe promiſi, vt demonſtrem manifeſtiſſimis Conſtitutionũ Societatis, & Pontificum textibus, (in quibus conceditur Scholaribus poſt vota ſimplicia retentio Dominij) nullam hactenus congruentem, vel probabilem reſponſionem afferri potuiſſe. Inficiatur quidem Auctor *Epopſeos* textus à nobis propoſitos, & explicatos in Conſultatione eſſe manifeſtos. immo vocat *obſcuros*, & *ambiguos*, idque auctoritate *Mandoſii tract. cit. Gloſſa* XI. *num.* 24. quod ibi, vt ſupra vidimus, dicat *non ſatis tutum ſibi videri iuxta Conſtitutiones affirmare Scholares non retinere Dominium in particulari*, quod tamẽ non affirmat *Mandoſius* qui ſolum dubitat ibi, an ſit tutum dicere Scholares Societatis retinere Dominiũ in communi. imo in ſecunda reſpõſione illi magis probata negat. Sed hoc nihil eſt ad rem. Nam *Mandoſius*, eo loco, vt ſupra probaui, agit de Dominio bonorum Collegij, in quo Scholares exiſtunt: non autem de Dominio bonorum propriorum, & paternorum & de hoc Dominio particulari loquuntur textus Conſtitutionum, non de illo, de quo *Mandoſius*, hoc eſt, de Dominio bonorum Collegij. Itaque Auctor *Epopſeos* ſolus eſt, qui in ijſdem textibus ambages fingat.

13 Sed videamus quid hactenus ad prædictos textus Conſtitutionum Societatis & GREGORII XIII. reſponſum ſit. In Actis publicis coram huius cauſæ, inter Titium & Caium, Iudicibus, Caij Procurator reſpondebat (vt quidam non temerè ſuſpicantur edoctus ab illis duobus Theologis) nomen *Dominij* quod Conſtitutiones, & Pontificiæ Bullæ Scholaribus etiam poſt vota conce-

dunt.

Digitized by Google

dunt, intelligi debere *de Dominio paſſiuo*: hoc eſt de capacitate recuperandi bona propria in caſu dimiſſionis à Societate.

Hæc expoſitio fuit ab ipſis Iudicibus exploſa: tum quod eſſet interpretatio contra vim, & proprietatem vocis *Dominij*: tū quia nullo modo quadraret illis textibus, vt ego etiam poſtea fuse in mea Conſultatione demonſtraui *à numero* 10. *vſque ad* 26. & reuera Auctor illius ſcripti, quod eadem Conſultatio confutat, non eſt auſus adhibere amplius eiuſmodi expoſitionem. 14

Secunda ergo reſponſio in Actis à Cauſidico, & in illo ſcripto inculcata erat hæc: vt textus omnes, in quibus ſermo eſt de *Dominij* retentione, intelligendi eſſent de *Dominio in communi*, quod ſcilicet Scholares retinent reſpectu bonorum Collegij, cuius membra ſunt: & in hac reſponſione valde ſibi placebat ſcripti Auctor, eamque cōfirmabat auctoritate *Mandoſii*, qui, vt ſupra vidimus, dubitat, an iuxta Conſtitutiones, & Pontificias declarationes dici poſſint Scholares habere Dominium in communi in ſua prima reſponſione, in ſecunda vero expreſſe negat. 15

Hanc Reſponſionem non adducit Auctor in *Epopſi*: immò reijcit expreſsè *num*. 17. *&* 38. *& alibi*: &, quod mirum eſt, fretus auctoritate eiuſdem *Mandoſii*, *& præterea Gabrielij*, *Rodriquez &* *Romani Hay*, qui, vt ſupra vidimus, apertè ſentiunt Scholares Societatis nullum habere Dominium bonorum Collegij, nec in particulari, nec in communi. vt vel hinc ſuo Aduerſarius exemplo ſanciat mendacem memorem eſſe oportere. Sed quidquid ſit de hoc, reſponſionem illam *de Dominio in communi* ſuſtineri non poſſe, hoc meridie clarius demonſtratum eſt à me in expoſitione illorum textuum à numero 10. vſque ad 26. Quam expoſitionem nec Aduerſarius reiecit, nec quiuis alius poterit vnquam refutare. immò illius, *Epopſis* nememinit quidem. 16

Affertur ergo *in Epopſi à numero* 30. noua reſponſio, damnatis illis duabus: vt ſpes ſit ab eodem Auctore breui damnandam eſſe etiam hanc tertiam, quæ ab illo (vt ſolet omnia) ſatis confusè, & obſcurè proponitur. 17

Ego breuiter ſic explico. Primò, Conſtitutiones iubent Candidatis Societatis antequā ſub obedientia viuere incipiant, abijcere, 18

Digitized by Google

& in alios transferre Dominium, quod in ſæculo habebant. Secundò hæc lex ſtrictiſſimè obligat, nec licet aliter facere, quam per diſpenſationem. Tertiò hæc diſpenſatio poſtulat *iuſtas, iuſtiſſimas, magnas, maximas, Deo placentes, & neceſſarias cauſas*, immò aliquam *vrgentiſſimam neceſſitatem*: quæ cauſæ, & neceſſitas, cum vix vnquam locum habere poſſint; concludit Auctor in rariſſimo caſu poſſe Scholares poſt vota retinere Dominium bonorum ſuorũ. Quartò ſi abdicatio Dominij nõ fiat ante ingreſſum, vel ante vota, debere fieri ſtatim, quantocyus intra vnum diẽ. Quintò addit, in hoc ſolũ ſenſu eſſe accipiendas Pontificias Cõſtitutionum Societatis confirmationes: & conſequenter Titium non retinuiſſe Dominium bonorum ſuorum poſt vota, quippe cum in eo nullæ eiuſmodi cauſæ vel neceſſitas fuerit, aut fuiſſe probari poſſit.

19 Conatur Aduerſarius ſingula probare. & primum quidem teneri Scholares abdicare ſe Dominio antequam recipiãtur in Societate exam. c. 4. §. 1. & apud ipſum num. 30.

Secundum, ex eodẽ loco exam. vbi habetur verbũ *Debent*. quod importat neceſſitatẽ. ergo differri non poteſt ſine diſpenſatione.

Tertium, requiri iuſtas, iuſtiſſimas &c. cauſas, & neceſſitatẽ ad diſpenſandum, vt abdicatio Dominij diutius differatur probat num. 32 & 33. multorum teſtimonio.

Quartum, hoc debere fieri ſtatim, quantocyus &c. ex ordinatione Præpoſ. Gen. aureis, inquit, ſcribenda litteris.

Quintum, ſic eſſe intelligendas Conſtitutiones, & Bullas Pontificias conatur oſtendere, vel potius ſupponit *à nu. 35. vſque ad* 50. reſpondens inductioni textuum à me factæ in Conſultatione.

20 Iniui haud dubiè magnam gratiam ab Auctore *Epopſeos* tam breuiter, ac dilucidè eius ſententiam proponendo. Nam ſi quis illum legat, non ſine magna difficultate expiſcabitur quod latet in fundo lutulentæ illius Paludis. Sed conſulto feci, vt quiuis planè intelligat hominem hunc eſſe plane hoſpitem in aliena Republica. Quam enim turpiter hallucinetur, ex reſponſione ad ſingula conſtabit.

21 Ad primum dico falſum eſſe, Cõſtitutiones iubere Candidatos Socie-

Digitized by Google

Societatis ante receptionẽ in aliqua domo, abijcere Dominium, quod in ſæculo habebant. licet enim *illo capite 4.* §. 1. dicant eos *debere omnia bona temporalia, quæ habuerint diſtribuere, antequam in domo aliqua, vel Collegio viuere ſub obedientia incipiant*; At §. 2. ſubiungunt, Scholares promittere debere, *ſi ſtatim bona propter aliquas honeſtas cauſas nõ relinquunt*, ſe prompte relicturos omnia *poſt vnum ab ingreſſu abſolutum annum, quandocunque per Superiorem iniunctum fuerit*, & in fine §.3. hæc habent *interrogetur itaque* (Candidatus Societatis) *num placeat ei ſtatim, ſicuti dictum eſt, bona ſua diſtribuere, vel certè num paratus ſit ad huiuſmodi diſtributionem, quandocunque exacto primo anno per Superiorem ei fuerit iniunctum.* Quid hic obſecro, ſonat præceptum tam rigoroſum *ſtatim, in continenti, quantocius*, intra vnum diem, vt Aduerſarius contendit, diſtribuendi ſua bona? Nonne Sanctus Fundator contentus eſt illa promptitudine, & præparatione ad huiuſmodi diſtributionem faciendam quando Superiori videbitur.

Ad ſecundum Reſpondeo ad retentionem Dominij poſt vota, 22
nullâ opus eſſe diſpenſatione. Patet primo, quia vt in Conſultatione probaui, non eſt de Iure diuino, nec naturali, vt vouens Paupertatem Religioſam deſtituatur Dominio. Secundò non eſt opus diſpenſatione in Iure communi Religioſorum ordinum: quia Societas, quoad Paupertatem Scholarium, non regulatur Iure communi, ſed ſuis ſtatutis, vt ſupra dixi, per Sedem Apoſtolicam confirmatis. Tertiò non eſt opus diſpenſatione in Iure Societatis. quia Scholares differendo etiam poſt vota per duos, & plures annos ad arbitrium Superiorum, obediunt legibus ipſius Societatis, nec vulnerant ipſas leges. Quartò (dato & non conceſſo) eſſe opus aliqua diſpenſatione, & à Superioribus ſine Iuſta cauſa aliquando differri abdicationem Dominij faciendam à Scholaribus multo tempore poſt vota; ex quo textu probat Aduerſarius non retineri nihilominus Dominium, & eo ipſo, quod vota emiſſa ſint, deperdi? nemo eſt, qui neſciat multa fieri contra legum præſcriptum, quæ tamen facta tenent, inueniat mihi ſi poteſt Aduerſarius in toto Societatis Iure vel vnam voculam, qua ſignificetur, ſi abſque

iuſta

Google

iuſta cauſa abdicatio Dominij differatur vi votorum, eo ipſo admitti. ideo fruſtra laborat in perpendenda vi vocis *debent*, etenim etiam ſuus ille *Bartholus, aduerſus quem ſentire durum putat, num. 69. Epopſeos*; cum communi Iuriſconſultorum ſententia, aſſerit verbum *debet* non importare ſemper neceſſitatem, ſed aliquando ſolam decentiam: nempe quando, ſi importaret neceſſitatem, reſultaret prauus intellectus & correctio Iuris alicuius. quod ſane in noſtro caſu contingeret: nam in Scholarium electione poſitum eſt ſua bona diſtribuere vel antequam *incipiant viuere ſub obedientia in aliqua domo Societatis vel poſt primum annum probationis quandocunque per ſuperiorem iniunctum fuerit.*

23 Ad tertium Reſpondeo primò iuxta Conſtitutiones nullas requiri cauſas ob quas Candidati Societatis differre poſſint bonorum ſuorum diſtributionem, patet ex dictis: quia interrogantur, an placeat eis ſtatim bona ſua diſtribuere, vel quando Superiori videbitur exacto primo anno probationis. ergo illorũ eſt optio an velint ſtatim Dominio ſe abdicare, an differre. *& in ordinat. præpoſ. Gener.* vt mox videbimus, cõceduntur quatuor anni ab ingreſſu, & duo ab emiſſione votorum nulla præſcripta cauſa. & qui interrogatur an ſic ei placeat, nulla cauſa opus habet.

Reſpondeo ſecundò, tantum abeſſe, vt requirantur vrgentiſſimæ, & neceſſariæ cauſæ ad differendam Dominij abdicationem, vt potius multæ conditiones poſtulentur ad non differendam vt mox apparebit. Nam ſi Candidatus *ad annum vigeſimum non peruenerit: vel Patriæ leges maiorem ætatem requirant, vel in vocatione firmus, & ſtabilis non iudicetur; non debet bonorum diſtributio*, vt ordinatio habet paulò poſt referenda, illi iniungi.

Reſpondeo tertio teſtimonia *Nauarri, & aliorum* referri extra rem. illi enim volunt requiri cauſas vrgentiſſimas ad diſpenſandum in retentione Dominij poſt votum Paupertatis ſolemne, vt patet legenti, & non cæcutienti, Scholarium autem Societatis vota ſunt ſimplicia: & quãuis etiam vota ſimplicia habeant annexã ſuam obligationẽ, hæc tamen noſtra vota vt ſupra oſtendi ex intentione vouentiũ, & Religionis acceptantis nõ excludunt Dominij, & in hoc puncto Cõſtitutiones ſunt à ſede Apoſt. confirmatæ.

Ad

Digitized by Google

Ad quartum Reſpondebit ipſemet Prępoſitus Generalis Claudius Aqua viua, cuius ordinationem Aduerſarius mutilatam, vt ſolet refert, ſic ille *pag. 29. Quod vero ad tempus attinet, quo bonorum diſtributio à Noſtris ſit facienda, re diligenter cum Patribus Aſſiſtentibus diſcuſſa, hoc in Domino ſtatuendum exiſtimauimus; vt ſcilicet, poſtquam quis in Societate quatuor integros annos vixit, dummodo ad annum vigeſimum peruenerit, vbi ea ætate per patrias leges id facere licet; (alioqui expectetur, donec ad legitimam ætatem perueniat) ſi in vocatione firmus, & ſtabilis iudicetur, de rebus ſuis omnino diſponat. Licet enim Noſtræ Conſtitutiones ad aliquod tempus Noſtros rerum ſuarum Dominium iuſtas ob cauſas retinere permittant; non tamen propterea permittendum eſt, vt ideo Noſtri bonorum ſuorum Dominium per multos annos retineant; cum, & ipſarum Conſtitutionum menti magis congruum ſit, & omnimodæ Paupertatis perfectioni magis conueniat, vt Noſtri à temporalium rerum Dominio, & cogitatione (niſi iuſtæ dilationis cauſæ intercedant) quamocyus expediantur.* Quid ad hæc nri *Epopta*? An non, ô Iuris myſtagoge, *inciuiliter pronunciaſti tota lege non perſpecta*? An ſperaſti te poſſe nobis illudere hac legum detruncatione? Sed profecto nimis auſterus es. *Adm. Reu. Pater, Aqua viua* conceſſit Candidatis Societatis, vt differre poſſent bonorum ſuorum diſtributionem ad annum vſque ætatis vigeſimum, & vniuersè ad quadriennium poſt ingreſſum; Tu ad vnicum tantum diem, mitius agas, obſecro te; noli nos in tantas anguſtias conijcere. 24

Ad quintum Reſpondeo Conſtitutiones eſſe intelligendas in ſenſu ia... explicato. nam loquuntur de retentione Dominij poſt vota etiam ad aliquot annos pro arbitrio ſuperiorum, & ſemper ſunt legitimæ cauſæ, vt paulo poſt oſtēdetur cur retineatur, hoc eſt libertas Societatis in dimittendis, quos iudicat ineptos, & minor offenſio dimittendorum. nec eſt opus in hoc aliqua Diſpenſatione in ſtatutis. quæ clarè concedunt etiam poſt vota Dominij retentionem. 25

Sed dicet Aduerſarius neceſſario amitti Dominium *per præſtationem votorum ſubſtantialium, per quam vouens in poteſtatem Eccleſiæ vna cum proprietate, & Dominio rerum temporalium per-* 26

H

petuo

petuo tranſit ſine vlla hoc ſpecialiter ſanciente Eccleſiæ Conſtitutione ex natura quaſi, & votorum qualitate. ita loquitur num. 69. citans Bartolum, atque adeo non potuiſſe ſtatuta Societatis ſine vrgentiſſimis cauſis Dominij retentionem permittere.

Sed reſpondeo primò, opponendo Aduerſario Aduerſarium ipſum, & verbis modo citatis, hæc quæ habet *num. 64. Eſt ergo,* inquit, *ea noſtra ſententia non Iure Eccleſiaſtico priuari Dominio Religioſum: non etiam priuari demum per* EMISSIONEM VOTORVM, *nec niſi impte votorum ſolemnitate, ſed priuari* IVRE CIVILI CANONIZATO *in Cap. quia ingreſſi.* ipſe viderit quomodo cõciliet hęc duo, *tranſire vouentem in poteſtatē Eccleſiæ cum proprietate, & Dominio ſine Eccleſiæ conſtitutione ex natura & qualitate votorum, & Dominio priuari non per emiſſionem votorum: ſed Iure ciuili canonizato.* mihi ſatis eſt oſtendiſſe vota Scholarium non habere hanc vim ex natura ſua, nec Iure communi, nec Societatis.

Reſpondeo ſecundò, falſum eſſe per præſtationem votorum (præterquàm ſolemnium, de quibus accipiendus eſt Bartolus) & ex natura votorũ Religioſum priuari Dominio, quia, ſtatus Religioſus non dicit eſſentialiter priuationem Dominij, & illius incapacitatem. quod etiam fateri cogitur Aduerſarius, qui dicit *Religioſum priuari Dominio Iure ciuili canonizato in cap. Quia ingreſſi.* ex quo ſequitur omnes Religioſos, qui illum canonem aliquot ſæculis præceſſerunt, non fuiſſe priuatos Dominio: & tamen erant veri Religioſi.

27 His ergo omiſſis, mea ratio hæc eſt primò, Candidatos Societatis nulla lege obligari ad abdicandum Dominium, antequam viuere incipiant ſub obedientia Societatis: Neque ſtatim, aut quantocyus in ſenſu *Epopſeos* poſt vota: Nec ad diutius differendam hanc abdicationem requiri iuſtiſſimas cauſas; Neque quando hæc dilatio fit, diſpenſari in aliqua lege, ſed legem ſeruari, quæ omnia paulo ante probata ſunt.

28 Secundò dico, cauſas differendi abdicationē Dominij poſt vota aliquot annis, non eſſe varias ſeu diuerſas, pro diuerſitate perſonarum, quæ vota emiſerunt: ſed eſſe vniuerſales, & communes omnibus, & ſingulis vouentibus vota ſimplicia poſt Nouitiatum.

ſtatum in Societate. Atque hæ ſunt duæ determinatæ in Conſtitutionibus, & approbatæ à GREGORIO XIII. *in ſæpe allatis Bullis*. Prima eſt. *Vt maiorem Societas habeat libertatem illos, ſi opus fuerit, dimittendi*. Altera, *vt ipſi cum minori offenſione dimittantur*, quæ offenſio maior vitatur, ſi ius habeant in ſuis bonis. Cauſæ verò particulares ſolum attenduntur in iniungenda Scholaribus ſerius, vel citius Dominij abdicatione, vt liquet *ex Ordinatione Præpoſ. General. ſupra relata*: Et ferè ſunt, ætas Scholaris, Patriæ leges, Firmitas, & Conſtantia in vocatione &c.

Tertiò dico, Societatis Inſtitutum in hac parte eſſe valde conforme rationi, & Iuri communi Religioſorum ordinum, ex quo Iure habemus, nullum Religionis Candidatum teneri ante ingreſſum Religionis ſpoliare ſe Dominio bonorum ſuorum. Secundò, Neminem durantibus decem menſibus probationis validè poſſe diſponere irreuocabiliter de rebus ſuis *ex Concil. Triden. ſeſſ. de Regular. 25. cap. 15*. Tertio, durante nouitiatu non vacare beneficia Nouitij, neque penſiones, vt benè deducit *Sacra Rota Romana ex cap. beneficium de Regul. in 6. in Deciſione adiuncta meæ Conſultationi verſ. præterea in vtraque, & verſ. licet ille*. his ergo Iuribus ſe conformans Societas ſtatuit Primò, vt in eam ingreſſurus, ante ingreſſum poſſit, ſi velit, non tamen teneatur omnia ſua bona irreuocabiliter diſtribuere, vt ſupra vidimus. Secundò, Etſi velit nouitium eſſe promptum, & promittere Dominij abdicationem; hanc tamen promiſſionem non exigit, niſi exacto primo probationis anno. Tertiò, retinuit eadem Societas ſibi libertatem differendi ad aliquot annos præceptum de abdicatione Dominij facienda à Scholaribus, quia probatio in hac Religione non durat ſolum tempore nouitiatus, ſed vſque ad emiſſionem Profeſſionis, vel vota publica Coadiutorum formatorum, quo toto tempore non ſunt Scholares in ſtatu omnino immutabili ex parte Religionis, ſed ſua duntaxat. His ergo ſtantibus valdè prudenter *S. Fundator* ſanxit, & *Apoſtolica Sedes* approbauit; vt Scholares Societatis poſt vota, & traditionem ſui factam Religioni, non amitterent Dominium. quia illorũ probatio nõ finitur 29

per vnum, aut alterum annum: ſed durat per plures, ob cauſas in Conſtitutionibus expreſſas, vſque ad emiſſionem Profeſſionis, vel vota publica Coadiutorum formatorum. & ob hanc rationem acutè dixit *Sacra Rota Romana in Deciſione citata*, licet *textus in cap. beneficium* paulo ante allatus decernat, *non vacare beneficium Nouitÿ, qui nondum emiſit Profeſſionem*; rectè tamen adaptari Scholaribus Societatis poſt emiſſa vota. *Quia* inquit, *ratio, ob quam* BONIFACIVS VIII. *in illo canone voluit, non vacare beneficium Nouitÿ, eſt quia ille poteſt ad ſæculum redire; qua ratio æquè militat in eo, qui emiſit dicta tria vota ſimplicia, atque ita idem Ius debet procedere; Ratio enim dicitur communis lex ad omnes caſus. ideo non eſt curandum de caſuum diuerſitate, vbi adeſt eadem ratio, quia tunc non dicitur fieri extenſio, ſed comprehenſio.*

30 Neque obijciat hic mihi aduerſarius, vt facit *num.* 47. ſi hæc ratio valeat neceſſe eſſe, vt quo vſque in gradu Scholaſticorũ Candidati Societatis exiſtunt, Dominium bonorum temporalium nunquam abijcient (quod tamen eſt contra ordinationes & Decreta ipſius Religionis, addo ego, & praxin) Reſpondeo enim id non ſequi. Societati & Superioribus, vt iniungant Scholaribus, etiam ante Profeſſionem, & vota publica Coadiutorum, abdicationem Dominij, ſatis eſt moralis quædam certitudo, Scholares eſſe firmos, & conſtantes in ſua vocatione, & abſtractos à rebus ſæcularibus, & ſeriò intumbere in ſtudium acquirendæ perfectionis. his enim experimentis captis, prudenter vel iubet, vel concedit fieri bonorum temporalium renunciationem ad maius ipſorum renunciantium meritum, & maiorem cum reliquo Societatis corpore conformitatem. Et licet aliquando contingat quempiam eſſe dimittendum, quia tamen rari ſunt huiuſmodi caſus; non fuit illorum habenda ratio.

31 Sed finio, oſtendi hactenus primo Caium nullum habere pro ſua opinione Auctorem. Secundò nouam expoſitionem ab Aduerſario ingenioſè magis, quàm ſolidè excogitatam, textibus à me allatis in Conſultatione nullo modo congruere. Quæ duo promiſeram initio me facturum eſſe.

32 Hinc ſequitur primò liberum eſſe me onere expendendi ſigillatim

latim

Digitized by Google

latim reſponſiones Aduerſarij allatas à n. 35. vſque ad 50. ad illos textus, & demonſtrandi non eſſe firmas. innituntur enim Præſuppoſitis ab Aduerſario factis: quod Candidati Societatis iubeantur abijcere Dominium *ante ingreſſum* in Societatem, vel *ſtatim* poſt emiſſionem votorum ſimplicium, hoc eſt, vt ipſe a[illegible] interpretans vocem *quantocyus intra vnum diem antequam ad extraneos diuertantur actus*: & quod ſi hoc non fiat ſtatim, *debeat interuenire diſpenſatio*, quæ nequit concedi, *niſi ob vrgentiſſimas cauſas & neceſſitates*: Quæ omnia falſiſſima eſſe docui.

Secundò infertur, falsò item ſemper aſſumi ab Aduerſario Titium confirmaſſe teſtamentum in ſæculo conditum per vota, & ſui traditionem Religioni factam: nam nec vota, nec traditio habent hoc ex natura ſua, vel iure diuino, vt ipſe quoque concedit numero 74. Sed *ſolum iure tituli canonizato*, quo in hac parte Societas noſtra non regitur, ſed ſuis ſtatutis particularibus. 33

Tertiò infertur Summos Pontifices confirmaſſe Conſtitutiones Societatis in ſenſu à nobis explicato, & non præſuppoſito, quod ad differendam Dominij abdicationem, *opus ſit diſpenſatione, & vrgentiſſima neceſſitate*. Si quidem oſtenſum eſt, in illa dilatione Conſtitutiones potius ſeruari: atque in ea ſemper interuenire cauſas ſufficientiſſimas, & vniuerſales, & indefectibiles, vt ſic dicam, quæ ſunt *libertas Societatis in dimittendo ineptos, & minor offenſio dimittendorum*. quæ duæ cauſæ præter cæteras, (quas hic recenſere non attinet) approbatæ ſunt à GREGORIO XIII. *in ſæpe citatis Conſtitutionibus* præſertim *Aſcendente Domino*. 34

Vltimo infertur magno ſane auſu dictum fuiſſe ab Aduerſario *num. 51. & ſeqq*. Obſeruantiam ferè centenariam, & vſum inconcuſſum, quo ſemper, & vbique terrarum receptum fuit, vt Scholares poſt vota Dominium ad aliquot annos retinerent: aut præſuppone[illegible] iuſtiſſimas illas cauſas ab Aduerſario requiſitas interceſſiſſe, aut, ſi non interceſſerunt, eſſe abuſum nihili faciendum, immò caſſandum. Nam, vt probatũ eſt & aduertit etiam SACRA ROTA *in illa Deciſione verſ. vltimo pro hac parte*, talis obſeruantia, & vſus *non ſolum non repugnat Conſtitutionibus Apoſtolicis, verum etiam illis eſt maximè conformis*. 35

36 Ex quibus omnibus poſtremo *concludo Titium quoque poſt vota bonorum ſuorum Dominium retinuiſſe: iterumque potuiſſe diſponere de Superiorum licentia*, ſicut etiam omnes Epiſcopi & Religioſi Profeſſi, non obſtante voto ſolemni, de licentia Papæ teſtari poſſunt, licet per votum obedientiæ propriæ voluntati renunciauerint. S. Tho. 2. 2. q. 185. a. 8. ad 3. Nau. com. 2. de Reg. n. 58. Alij multi apud Barboſ. de Iur. vniuerſ. Eccleſiaſt. lib. 1. c. 42. num. 213.

37 Huius argumenti, quod leuiter ſolum inſinuaui in mea Conſultatione, vim Aduerſarius, vt eſt in ſuſcepto ſemel errore obfirmatus, penetrare vel non potuit, vel non voluit, quo factum eſt, vt magnam partem quæſtionis quartæ explicatæ in illo ſuo ſcripto recoxerit, & rurſus nobis in hac iam non *Epopſi*, ſed *Paropſide* nullo ſale conditam, ſed tenui tantum aceto perfuſam appoſuerit. non mentior. conferatur illa quæſtio *à verſ. Poſtremo reſtat* vſque ad finẽ, *cum Argumento* 1x. *Epopſeos*, *expoſito n.* 24. 25. 26. 27. 28. 29. & præſertim quæ *n.* 28 habet de commendatarijs ordinum militarium in Hiſpania & Luſitania. *cum verſu. Tertium denique*: & comperietur, quam illum tranuerſum agat repugnandi ſtudium. Sic enim agit, quaſi ego hoc argumento deſumpto ex Commendatarijs, vſus fuerim; cum in mea tamen Cõſultatione nullus apex & *nullum* (vt ipſe loquitur) *verbum reperiatur, nulla ſyllaba.*

38 Quid ergo opponitur ad illius vim Argumenti infringendam ab Aduerſario? Religioſos, & maximè Societatis, qui exactiſſimã profitẽtur Obedientiam, & propriæ voluntatis reſignationẽ, non habere, *nec velle, nec nolle*: & in omnibus dependere à Superiorũ arbitrio: ac proinde, ſi quid faciunt, non facere ex ſua voluntate, ſed ex illius, *quem vice Dei ſupra ſuum caput poſuere, cuius ſe ſubiecere Imperio*, atque adeo nõ liberè, ſed coactè; ac licet Religioſi dependenter à voluntate Superioris facere poſſint diſpoſitiones in pios vſus, id tamen arguere ſolum Dominium in communi, nec propterea niſi frigidiſſimè argumentari eum, qui hinc probat cõdi poſſe etiam teſtamentum, quod eſt actus pendens à voluntate vnius, nec poteſt ab alieno arbitrio pendere. *l. illa inſtitutio. ff. de hered. Inſtit.* neq; ab hoc Iure eſſe excipiendos Scholares Societatis, cũ etiam ipſi ſint verè ac propriè Religioſi, quam multa quã

paucis;

Digitized by Google

paucis. Sed ego, non ille, quem ſi legas, vix quid velit, intelligas.
Reſpondeo primo, Epiſcopi omnes & Religioſi etiã Profeſſi, 39
de licẽtia, & conſenſu Papæ teſtari poſſunt, non obſtante quod
non habeant *nec velle, nec nolle*, & renunciauerint propriæ volun-
tati, & teſtentur ex voluntate illius, *quem vice Dei poſuerunt ſuper
caput ſuum* (niſi inficieris Papam eſſe Religioſorum ſupremũ ca-
put ac Superiorem) à quo nõ propterea cogi dicuntur, nec, quod
agũt, coactè facere. Si ergo hæc omnia nõ impediũt, quominus
Profeſſi teſtari poſſint; cur impediẽt Societatis Scholares? & ipſis
ſolũ concedetur poſſe alias diſpoſitiones facere, non teſtamẽtũ?
Secundò Reſpondeo, Scholares Societatis potiori iure teſtari 40
poſſe quam Profeſſos, qui ſolũ ſunt capaces adminiſtrationis; &
quod iidẽ Scholares faciãt id de Superiorũ licentia, non arguere
ſolũ dominium in cõmuni, quia ipſi retinẽt dominiũ particulare
bonorũ ſuorum, & nõ ſolum in cõmuni reſpectu bonorum Reli-
gionis vt Profeſſi, & quominus de illis tanquã Domini diſponere
poſſint, impediũtur ſolũ voto, ex vi cuius nullã diſpoſitionẽ facere
poſſunt, ſaltẽ licitè, ſine Superiorum cõſenſu; hoc aũt habito, poſ-
ſunt de ſuis bonis diſponere, ſicut quicunq; alius ſecularis de ſuis.
Reſp. tertiò, errandi vel fallẽdi nos occaſionẽ ſumpſiſſe Aduer- 41
ſarium ex leg. *illa Inſtitutio. ff. de hæred. inſtit.* quod eſt vnicum fun-
damentum, cui ipſe innititur. Sed quam ſit infirmum; ipſe textus
demonſtrabit. Sic habet *illa Inſtitutio.* Quos Titius voluerit, (eſſe
hæredes) *ideo vitioſa eſt; quia alieno arbitrio commiſſa eſt. nam ſatis
conſtat, & veteres decreuerunt, teſtamentorum iura per ſe firma eſſe
oportere, non ex alieno arbitrio pendere.* Accedat *Gloſſ.* quæ ſic ca-
ſum figurat. *Ita dixi in teſtamento meo. illos inſtituo mihi hæredes
quos Titius voluerit, nihil valet. nam teſtamenta, & Inſtitutio-
nes non debent ab alieno arbitrio pendere.* in eodem ſenſu accipit
Bartholus, Alexander, & quicunque ab Aduerſario citantur. quæro iã
ab illo, quid eſt apud Iuris conditorem in textu in quo ipſe tanto-
pere gloriatur, *Pendere ab alieno arbitrio?* reſpondet, *teſtamentum
condere de alterius licentia, & conſenſu.* hoccine eſt Iura ex fi-
de interpretari? Lex ait. *illa inſtitutio. quos Titius voluerit.*
hoc eſt nominauerit hæredes, *ideo vitioſa eſt, quia alieno*
arbi-

Digitized by Google

arbitrio commiſſa eſt. Aduerſarius ait, *Inſtitutio, ac teſtamentum factum ab homine Religioſo, (licet ipſemet teſtator hæredem dicat, & nominet, nec cuiquam deſignandum committat) vitioſum eſt. quia teſtamentum non poteſt ab alieno arbitrio pendere;* quaſi vero lex non ſe ipſam ſatis explicarit *quid ſit ab alieno arbitrio pendere.* eſt autē *hæredis nominationem, & inſtitutionem alterius tertij voluntati committere*: Aduerſarius verò exponit, *pendere ab alieno arbitrio, eſt teſtari de licentia & conſenſu alterius.* Quinimo addo doctrinam Aduerſarij ſolum habere vim in diſpoſitione teſtamentaria ad cauſas profanas, neutiquam vero in teſtamento ad pias cauſas condito, adeoque illam doctrinam à Doctoribus limitari; validum enim eſt teſtamentum ad pias cauſas conditum, etiamſi alterius arbitrio committatur v. g. ſi dicas, inſtituo hæredes bonorū meorum pauperes, quos Sempronius elegerit; ita habet communis Doctorum ſententia *in c. cum tibi de teſtam. Iul. Clar. quæſt. 6. nu. 5. Tiraq. priuil. 64. Leſſ. lib. 2. c. 19. dub. 2. in fine Molin. diſp. 134. in fine, & diſp. 157. §. legatum.* Quid ad hæc Aduerſarius? num hæc ipſis etiam Iuris Candidatis perſpecta tantus, ſi Deo placet, Canoniſta ignorare potuit? an potius malitioſè inſcitiam ſimulare, & fraudulento ſuo ratiocinandi modo nobis, Iudicibuſque fucum facere voluit? ſit vt ſit; profecto neſcio quid dicam. alterutrum ſibi perſuadet, aut Ieſuitas carere libris Digeſtorum & Codice, aut compendiarias Iuriſconſultorū notas legere neſcire. At ſaltē cogitaſſet ſibi negotium eſſe cum Ieſuita Peruſino conciue Baldi, Baldi, inquam, illius, cuius magnis voluminibus de more Patriæ infans recens natus excipitur, ſed nimium diu abutor Lector patientia tua, ignoſce.

42 Vnum tantum ſupereſt, quod nimium quantum indigne tulit Auctor *Epopſeos num. 78.* illud autem eſt, quòd in extrema mea Conſultatione *gladium Excommunicationis ſtrinxerim in viros eruditione egregia primarios Sacræ Theologiæ Profeſſores, & in rebus Societatis perſcrutandis diligentiſſimos.* Egone Excommunicationis gladium ſtrinxerim? qui potuerim homo priuatus? monui ſolum vt illius ſcripti, quod confutaui, Concinnatores vulnera ſibi à Gregorio XIII. inflicta curare vellent; idque feci ſumma

modeſtia

Digitized by Google

modeſtia, immo Chriſtiana charitate permotus ſolum hortatus ſum, ſicut & nunc hortor, rogoque *Epopſeos* Auctorem, cuius tam libera vox, qua affirmat *in caſu aſſertæ reuocationis Teſtamenti poſt vota emiſſa, Doctores quoſcunque potuiſſe, & etiam num poſſe etiam acerrime diſputare, modo non ſit diſputatio, qua nec impugnatur nec contradicitur ipſa ſacra Religio, ſed confirmatur, ac roboratur.* hæc inquam, tam libera vox in alio ſublimiori ſubſellio examinanda eſt. Iam vero quod ait de *viris egregia eruditione primarys Sacræ Theologiæ Profeſſoribus*, ſanctè teſtor, me tunc neſciſſe, quod dicit. Egi ſolum contra eos, qui ſcriptum illud confecerant, quod ad meas manus mutilum peruenit. continebat enim ſolum quatuor quæſtiones, & titulum quintæ vſque ad illa verba *cum itaque Titius antequam fieret*. Et licet integrũ habere deſiderarim (vt nihil relinquerem non refutatum) non potui tamen conſequi: quia is, à quo ſocij mei acceperant, importuniſſime repetijt, antequã totum deſcribi potuerit. quo factum eſt, vt ſubſcriptiones, quas nunc *Epopſi* adiunctas video, tunc ne ſuſpicatus quidem fuerim, potuiſſe à quoquam impetrari. Sane à Theologis & Profeſſoribus probatum fuiſſe illud ſcriptum, ne in mentem quidem mihi venit. cum in eo ne mica quidem ſalis Theologici appareret. Nunc vero duo explorata habeo, primum, ſcriptum illud vnius tantum Leguleí abortum eſſe, nec quicquam continuiſſe in reliqua quæſtione quinta, quam non videram, quod egeret refutatione. Secũdò illos Theologos credidiſſe Auctori loca citata ita habere, vt ſcriptum referebat, quod quam ſit falſum puto poſtea intellexiſſe, & ſpero adhuc planius intellecturos, ſi hoc Auctarium in manus ſumere non dedignati fuerint. Equidem *Sacræ Theologiæ Profeſſores*, & Magiſtros præſertim *egregia eruditione primarios*, quales ſunt huius Nobiliſſimæ Academiæ, ſuſpicio, colo, obſeruo, nec abnuo diligentiſſimos fuiſſe in perſcrutandis rebus Societatis, quando id Auctor affirmat. Vereor tamen, vt tam probè eas calleant, quàm idem prædicat. nunc ergo primum intelligo, quinam illi ſubſcriptores fuerint. nec tamen illis infenſus ſum. immò paratus, ſi oſtendant ſe iniuria fuiſſe læſos, quantum in me eſt, ſatisfacere.

Digitized by Google

43 Suadebant Amici, vt hanc *Epopſin* aliquanto fuſius excuterem. Sed præterquā quod his paucis meæ Conſultationi abunde cōſultū eſſe exiſtimo, non ſum paſſus id mihi perſuaderi, duas ob cauſas.
44 Prima eſt, tum quia nihil habet ſolidi, quod vel mea Conſultatione, vel hoc Auctario confutatum non ſit; tū quia quicquid in hac *Epopſi* inculcatur, etiā mediocriter verſatis in Iure, & Theologia ſtatim per ſe apparet, quam ſit abſurdum. Specimen accipe, beneuole Lector, ex primo Aduerſarij argumento *num. 3.* cuius eſt ſumma.
45 Omnes Societatem ingreſſuri poſſunt de ſuis bonis pro ſuo arbitratu & voluntate quomodolibet diſponere *per tex. exam. c. 8. litt.* E. *& Part. 3. c. 1 litt.* E. & poſtquam quouis modo diſpoſuerint, diſpoſitionis iſtiuſmodi reuocationem caſſitionemque poſt ingreſſum ſeuerè prohibent conſtitutiones *in tex. eleganti exam. c. 4. §. 1. & Part. 1. c. 1 litt.* E. Ergo Titius poſt ingreſſum in Societatem non potuit reuocare, & caſſare teſtamentum iam conditum ante ingreſſum ad fauorem Caij.
46 Reſpondeo. data, & non conceſſa priore parte antecedentis (licet ne per ſomnium quidem habeatur *exam. c. 8. litt.* E. cum ibi ne litt. quidem E. inueniatur) negādo poſteriorem: id eſt, ſeuerè prohiberi per conſtitutiones *exam. l. c.* reuocari indiſtinctè diſpoſitiones factas ante ingreſſum. Nam ibi ſolum dicitur, Candidato Societatis debere proponi (vtique per modum conſilij) *vt vel ſtatim diſtribuat ſua bona in pauperes, iuxta Chriſti conſilium,* irreuocabiliter, *& ſubmouendo à ſe omnem fiduciam ea vllo tempore recuperandi,* vel promittat *ſe id facturum poſt primū annū Nouitiatus, quandocunque Superior iniunxerit.* Vbi hic vel vnus apex, quo ſeuerè prohibeatur Nouitius Societatis reuocare teſtamentum ante ingreſſum factū? cum agatur, non de Nouitio, ſed de Candidato anteq̄uā viuere incipiat in aliqua domo Societatis, & eſſe Nouitius, & nihil conſtitutio iubeat, vel prohibeat: ſed det liberam optionem Candidato eidem vel ante ingreſſum diſponendi irreuocabiliter de ſuis bonis, vel poſt ingreſſum abſoluto primo anno probationis.
47 Inſtat primò, quia conſtitutiones volunt Candidatum debere à ſe ſubmouere per ſuam diſpoſitionem omnē fiduciam ſua bona

recu-

recuperandi; ergò, etiamſi Candidatus ſolum diſpoſuerit per viam teſtamenti; ex mente Conſtitutionum eſt, vt tale teſtamentum non poſſit vnquam caſſari.

Negatur conſequentia quia vt modò dixi, Conſtitutiones nō cogunt vllo modo diſponere Candidatum ante ingreſſum, ſed ſolum ſuadent, & concedunt poſſe non diſponere. Si ergo ille diſpoſuit irreuocabiliter ſiue in cauſas pias, ſiue profanas; diſpoſitio non poteſt reuocari: (licet multi diſſentiant, ſi eſt facta intuitu Religionis) Si verò per viam teſtamenti; Conſtitutiones Societatis non habent vllum verbum, quo eiuſmodi diſpoſitio extrahatur à natura ſua, ex qua habet vt ſemper reuocabilis ſit. Et, ſi aliud contendat Aduerſarius, melioribus opus habet argumentis, quibus oſtendat per Conſtitutiones mutatam fuiſſe naturam Teſtamentorum. 48

Vrget ſecundò, quia, ſi liceret Nouitijs Societatis reuocare diſpoſitiones factas ante ingreſſum in Religionem; ſequeretur per ingreſſum reſcindi multa, quæ valida re ipſa fuerunt. quod eſt ridiculum. 49

Reſpondeo per ingreſſum in Nouitiatum nullam diſpoſitionē reſcindi, nec confirmari. quia nullo Iure hoc habet ingreſſus Religionis ad ſolam probationem inchoandam. ideo diſpoſitiones quæcunque retinent ſuam naturam, & irreuocabiles, qualis eſt donatio inter viuos, manent irreuocabiles: Et reuocabiles, quale eſt teſtamentum, reuocabiles perſeuerant. 50

Vrget tertiò, quia Titius non ſpoliauit ſe omnibus bonis, ſed ter mille Imperiales retinuit, in quibus finis legis conſeruatur, ne ſcilicet Nouitius ante profeſſionem libere recedat. Ergò reliqua bona per ingreſſum incommutabiliter abdicauit. reſeruatio enim vnius, eſt abdicatio alterius. 51

Hoc vero ridiculum eſt. Titius, vt etiam Aduerſarius habet in ſpecie facti à ſe propoſita *numer. 1. condidit Teſtamentum in quo ex aſſe inſtituit hæredem Caium fratrem, & legati titulo ter mille daleros Imperiales Societati reliquit.* Quo Iure, qua ratione Aduerſarius infert Titium reſeruaſſe ſibi ter mille Imperiales, in quibus finis legis conſeruatur, *ne* Nouitius 52

Digitized by Google

(voluit dicere *ut* Nouitius) ante profeſſionem liberè recedat, & ſunt relicta nomine legari, & abdicaſſe à ſe totam reliquam hæreditatem? Quis vnquam audiuit per mortem naturalem, aut ciuilem confirmari teſtamentum quoad hæredis inſtitutionem, & nõ quoad legata? quanto ſatius feciſſet, ſi dixiſſet per ingreſſum Nouitiatus nullam factam fuiſſe abdicationem, ne ſibi contradiceret, qui ſæpè docet fuiſſe factam per vota, & cum bonis Iuriſconſultis non tam apertè pugnaret.

53 Ex his intelligis Amice Lector quam inane, quàm plumeum ſit primum Aduerſarij Argumentum. Nihilo ſolidiora, aut grauiora ſunt reliqua: placet præbere ſpecimen etiam vltimi, quando video non improbari tibi examen primi. Hinc coniectura facilè fiet, qualia ſint cætera interiecta, quæ ſine dubio, ſicut in prælio milites magis ignaui in media collocantur acie, ita ipſa in hac pugna medium occuparunt locum.

54 Numero ergo 61. *vſque ad* 77. Aduerſarius hoc vtitur Enthymemate. *Titius emittendo vota purè, & ſimpliciter, abſque proteſtatione reſeruandi Dominij Caium fratrem hæredem in Teſtamento ante ingreſſum inſtitutum, & poſſeſſorem fecit ſibi optimo iure mutare titulum poſſeſſionis, ac ſi idem Titius poſt vota ſimplicia pro eorundem implemento in d. Caium vera traditione Dominium irreuocabiliter tranſmiſiſſet. Ergo d. Caio, quod acquiſiuit, ſine mortali peccato, & ſumma iniuria auferri non poteſt.*

55 Reſpondeo tam veram eſſe hanc conſequentiam, quam eſt antecedens, quod eſt falſiſſimum. Ait quidem Aduerſarius, *num.* 62. illud conſtare ex dictis: At ego aio neque conſtare ex dictis, neque ex dicendis oſtendo percurrendo celerrimè omnia argumenta ipſius.

56 Non conſtat ex primo allato *num.* 3. *vſque ad* 9. Nam quam ſit falſum apparet ex modò dictis in illius confutatione.

57 Non ex ſecundò, quod habetur *num.* 9. *vſque ad* 12. falſo enim aſſumit per emiſſionem votorum ſubſtantialium Scholares Societatis amittere vſum rerum propriarum iure Dominij competentem. Nam ſi accedat licentia Superiorum, diſponunt Scholares de rebus ſuis tanquam Domini: in quo differunt à Profeſſis

religio-

reliquorum ordinum, qui, ſi de licentia Prælatorum diſponunt de rebus aliquibus, ſolum diſponunt de facto, ſine vlla iuris communicatione, cuius per Profeſſionem ſunt redditi incapaces, & vſum facti & meram executionem tantum habere queunt.

Non ex Tertio *num.12.13.14.* oſtenſum ſiquidem ſupra eſt, non teneri Scholares exuere *ſequentotyus*, in ſenſu Aduerſarij *intra vnum diem*, Dominio ſuorum bonorum; ſed quando Superior iniunxerit: nec ante annum ætatis 20. nec etiam exacto 20. niſi id Patriæ leges permittant; & communiter non ſolere à Superioribus iniungi ante quatuor annos in Societate completos. 58

Non ex quarto *num.15. & 16.* Si quid enim illud argumentum 59
probat; non probat Titium non potuiſſe reuocare Teſtamentum factum in ſeculo ad fauorem Caij ... potuiſſe Teſtamentum confirmare ad fauorem Collegij ... quæ ſtio non faciunt ad noſtram controuerſiam qua diſputamus: An Titius per vota confirmarit teſtamentum in ſæculo factum. Et quamuis reuocatio Teſtamenti non poſſit à Titio poſt vota fieri niſi de licentia Superiorum, non tamen indè ſequitur quod Titius habita licentia & valide, & licite nouam de ſuis bonis non faciat diſpoſitionem. nec eſt impoſſibilis talis reuocatio, eo quod pendeat à voluntate Superiorum. quia cum ex conſtitutionibus iuxta promiſſionem factam poſt primum Nouitiatus annum teneatur irreuocabiliter diſponere de rebus ſuis, vt latè probaui in Conſultatione *num.62.* conſequenter Superior tenetur illam dare.

Non ex quinto *num.17. vſque ad 19.* cum iam demonſtrauerim 60
neque *Mandoſium*, neque *Gabrielium*, neque *Rodriquez*, neque *Hayum*, neque *Rodericium*, neque *Nauarrum* quicquam habere, quod Aduerſario faueat. Et illius errorem nullum habere alium Auctorem quàm Aduerſarium: quem ſi ſequi dixeris errorem non errraueris.

Non ex ſexto *num.19. & 20.* quia, vt ſupra dixi, Titius retinet 61
poſt vota quicquid eſt iuris in proprijs bonis, & amittit ſolum vſum facti, quem habere non poteſt niſi dependenter à voluntate Superioris. Et quando illũ habet, non habet, vt dixi, ſicut Religioſi profeſſi, ſed actu exercet Ius illud, quod prius habebat, ſed impeditum, in proprijs bonis.

Digitized by Google

62 Non ex ſeptimo *num.21. & 22.* quia alij Religioſi per votum ſo-lemne amittunt quicquid eſt Iuris in ſuis bonis, & moriuntur ciuiliter quoad Dominium, & quoad vſum cauſalem, & Iuris. At Scholares per vota ſimplicia non moriuntur ciuiliter, neque quoad Dominium, neque quoad vſum Iuris, nec cauſalem ſed ſolum quoad vſum facti, & cauſatum, quem non poſſunt habere niſi de licentia Superiorum.

63 Non ex octauo *num.23.* quid enim inſulſius dici poteſt, quam, quia Conſtitutiones volentibus ingredi Societatem concedunt, vt poſſint condere teſtamentum, à contrario ſenſu poſt ingreſſum facultatem teſtandi negare? Et tamen dicere audet *hoc eſſe Iuris axioma, quod Nemo in Iure mediocriter verſatus negare poſſit.* Conſtitutiones meminerunt facultatis, quæ omnibus petentibus ingreſſum competit omni Iure ad faciendũ Teſtamentũ, & quamlibet aliam diſpoſitionem, quando ſunt in ſæculo antequam in Religionem recipiantur. Licetne hinc inferre Neminem, qui facto teſtamento Religioſus fit, poſſe amplius teſtamentum reuocare? Imo Societatis conſtitutiones volunt reuocari debere, quia, vt ſæpe dixi, illæ exigunt à Nouitijs, poſt primum annum promiſſionem, ſe diſpoſituros tempore arbitrio Superioris definiendo de ſuis rebus irreuocabiliter. *exam.c.4. §.2.* atque hoc eſt illud quod ait *Tannerus*. Si enim Nouitius poſt primum annũ, vel poſt vota emiſſa iubente Superiore, nollet reuocare teſtamentũ, & diſponere irreuocabiliter; non eſſet dignus qui maneret in Societate, quippe qui renueret implere promiſſionem factam, & obedire Conſtitutionibus.

64 Non ex nono *n.24.* iam enim ſupra confutando primum argumentum declaratum eſt, quomodo teſtamentum non poſſit pendere à voluntate alterius: Et in ſenſu Aduerſarij demonſtratũ eſt legẽ *illa C. Inſtitutio* citari extra rem vel ignoranter, vel malitioſe.

65 Non denique ex ijs, quæ Aduerſarius tradit confutando Argumenta ex Iure Societatis *n.30. & ſeqq.* quia oſtendi luce clarius, illa Præſuppoſita, *quod ſcilicet Scholares ad retinendum Dominium vltra vnum diem egeant diſpenſatione*; Et *quod hæc diſpenſatio poſtulet vrgentiſſimas cauſas*; Et *quod Summi Pontifices ſolum his præ-*

ſuppoſi-

ſuppoſitis confirmarint Societatis inſtitutum, quando decernit Scholares poſt vota retinere Dominium; oſtendi, inquam, hæc præſuppoſita eſſe merum deliramentum. Itaque gratis omnino Auctor *Epopſeos illo numer. 62.* conſtare affirmat ex dictis illud antecedens. Et proinde conſtat conſequentiam eſſe negandam, & prorſus falſam.

Forraſsè conſtabit ex dicendis in reliqua *Epopſi*? nihil minus. 66.
Repetit quidem illius Auctor à *num. 61. ad* 68. omnia argumenta, quæ confutaui in Conſultatione a *num. 64. vſque ad* 70. & conatur refellere meas reſponſiones: ſed incaſſum. Ad primam enim *num. 64.* reſpondet Titium tranſtuliſſe Dominium in Caium ex ficta traditione mediante voto. Sed hoc neque probauit, neque probare vnquam poterit. Secundo reſpondet *n. 65.* abdicationem factã per viam teſtamenti eſſe ex Societatis Inſtituto *exam. c.* 4 *§. 1.* irreuocabilem, hoc falſiſſimum eſſe ſupra oſtenſum eſt. Sicut id quod addit iuſtiſſimas cauſas requiri ad diutius vno die Dominium retinendum poſt vota. Tertio reſpondet *num. 66.* nos ex coniecturis colligere Titium habuiſſe intentionem retinendi Dominium, & intentionem retentam in animo nihil operari. Sed nos Titii intẽtionẽ non ex coniecturis, ſed ex verbis, quibus vſus eſt emittendo vota, collegimus, intendit autem vouere iuxta conſtitutiones. Cum dixerit, *omnia intelligendo iuxta ipſius Societatis conſtitutiones*, quæ profecto concedunt Dominij retentionem. Quarto reſpondet *num. 68.* Titium per verba Epiſtolæ datæ ad fratrem, quibus ſcripſit *ſe non curare obolum, nec cupere ſua vel ſemel aſpicere, oſtendiſſe animum ſuum abſtractum etiam à Dominio, & proprietate.* Ego vero ex his verbis aio demonſtraſſe Titium ſe retinere Dominium, & proprietatem. Cur enim appellaſſet bona in ſæculo relicta *ſua*; ſi non agnoſceret ſe eſſe illorum Dominum? Nemo eſt qui non videat quam futile ſit hoc argumentum ductum ab illis verbis. Verè autem dixit ſe non curare vel obolum, vel ſua ſemel aſpicere, quia iam ad illum neque vſus, neque adminiſtratio, nec diſpoſitio vlla pertinebat, niſi dependenter à Superioribus. Habes Lector primam cauſam, ob quam diutius Auctorem Epopſeos exagitandum non cenſeam.

Alteram

Digitized by Google

Altera cauſa eſt quod cognouerim viro non illiterato, & Societatis Amico in animo eſſe id præſtare, quod ego negligendum puto. ſi faciat, res erit lectu digniſſima. ait ſe oſtēdere velle *Epopſeos* Auctorem non ſatis benè inſtructum eſſe à natura, vel moribus, Memoria conſtanti, Intelligentia ſana, recta voluntate. Addit enim in *Epopſi* non paucas eſſe antilogias, & contradictiones, quod pertinet ad memorandi vim; multa peccari in Grammaticis, in Hiſtoria, in Dialecticis, in vtroque Iure communi, in ſtatutis particularibus, & miſerrimè in Theologicis: quæ omnia arguunt infirmam Intelligendi facultatem. Denique in *Epopſi* affirmat notari poſſe mendacia, non pauca quædam crimina falſi, licet leuiuſcula, conuitia, detractiones, ſuſurrationes, & calliditatem non vulgarem cum nonnulla imprudentia coniunctam. Quæ omnia certè non indicant hominem bonæ voluntatis, & amantem Pacis: verum ego quanto maximo conatu dehortatus ſum, & dehortabor, haud tamen ſcio quid ſim impetraturus. Hoc polliceor me probaturum non eſſe: nec quicquam amplius in hac cauſa exaraturum. quandoquidem video contraſentientes poſſe quidem ſcriptis coargui: ſed à Magiſtratibus duntaxat coerceri, mihique bis iam luctatum fuiſſe cum laruis, eſt pluſquam ſatis.

Varro.

Non eſt tam abſurdum deliramentum, quod Defenſorem non inueniat.

Plinius.

Non eſt mendacium tam impudens, quod Aſſertorem non habeat.

Digitized by Google

APOLOGIÆ AVCTOR Lectori.

DVas cognoſcere potuiſti fuiſſe mihi cauſas ſcribendi hanc Apologiam: primam, vt Apoſtolicæ Sedis definitionem ab iniuria; alteram vt meipſum ab *imperitia & imprudentiæ* nota vindicarem, quam non hærere nomini meo exiſtimo intereſſe eorum, quibus meæ curæ deſeruiunt. Reſtat tertia cauſa, eaque præcipua, vt firmarem Doctrinam explicatam in Conſultatione, vbi oſtendi in ſpecie facti Titium poſt vota ſimplicia nuncupata in noſtra Societate, potuiſſe reuocare Teſtamentum in ſæculo conditum, & rurſus de ſuis bonis, quorum Dominium retinet, cum Superiorum licentia diſponere; in quam rem non affert leue momentum voti ſolemnitas, ſi ſit (vt verè eſt) ex ſolius Eccleſiæ conſtitutione inuenta. Dum Apologia prælo penè ſubijcitur, afferuntur ex nobiliſſimis toto orbe Chriſtiano Academijs Iudicia in hac cauſa SS. Theol. & I. V. Doctorum, ac Profeſſorum quà librorum monumentis, quà celebritate famæ notiſſimorum. cenſui edenda, vt Caius hæc quoque Iudicia, & hanc tam illuſtrium virorum authoritatem cum vnius illius Aduocati, quid dicam? *Errore* committat, & tandem aliquando (quod ingenui eſt) veritati cedat. Porro quantum ponderis inſit in hac tantorum virorum ſententia, nil attinet dicere. Ipſi ſe ſuo, & Academiarum, atque Vniuerſitatum, quas tantopere illuſtrant, nomine abundè commendant. Meum, ac Sociorum erit immortalem eiſdem gratiam habere, & optima quæque ab omnium bonorum largitore Deo aſſiduè precari, quando & ipſorum fortuna, & tenuitas noſtra hanc vnam nobis tribuit facultatem.

IVDICIVM ADMODVM REVERENDORVN, EXIMIORVM, ET CLARISSIMORVM, SS. Theol. & V. I. Doctorum ac Profeſſorum Louanienſium.

CASVS.

Titius condidit teſtamentum in fauorem fratris ſui. ingreſſus eſt deindè Societatem IESV, *& in ea poſt biennium probationis fecit vota ſimplicia Scholaſticorum. Quæritur. An per vota illa prædictum teſtamentum confirmatum ſit, & factum immutabile. an vero Titius poſt vota illa de bonis ſuis poſsit diſponere ſiue donatione inter viuos, ſiue teſtamento, reuocato, & caſſato teſtamento ante facto. videri poſsit teſtamentum vi voti ſimplicis Paupertatis confirmatum, & Titium non poſſe illud mutare; quia exciderit Dominio, & poteſtate de ſuis bonis diſponendi. Nam per vota illa factus eſt verè Religioſus non aliter, quam Profeſsi eiuſdem, vel alterius Ordinis; atqui illi per profeſsionem ciuiliter moriuntur, & fiunt incapaces proprietatis, & poteſtatis ad diſponendum de bonis temporalibus. ergo & Titius per vota ſimplicia, quæ faciunt eum pariter Religioſum, ſicut Profeſsio. Secundò, ſi quod Dominium retinuiſſe videatur, hoc tantum intelligi debere videatur de paſsiua quadam capacitate recipiendi bona ſua caſu dimiſsionis.*

Sed

Digitized by Google

Sed contra. Retinet Titius Dominiũ bonorum ſuorũ, & proprietatẽ, poteſtquè cũ approbatione Superioris ſui de ijs pro deuotione ſua, & voluntate diſponere. quia votum Paupertatis poſt biennium Probationis emiſſum intelligi debet iuxta SOCIETATIS IESV Conſtitutiones, vt clarè dicitur in Formula vouendi; atqui illud non excludit verum Dominium, & ius ac poteſtatẽ de bonis diſponendi, ſed tantum vſum illius Dominij, ac Poteſtatis ſine ſcitu & Superioris conſenſu: Ergo &c.

Id conſtat. Primò ex Conſtitutionibus SOCIETATIS IESV, quæ *p.4.c.4.* alijſq; locis, dicunt, vt quamuis Paupertatis votũ ſit emiſſum; bona tamen temporalia haberi poſſint ad certum vſque tempus, quoad Superiori videbitur intra Probationis ſpatium, ſiue ante Profeſſionem, aut vota publica Coadiutorum.

Conſtat ſecundò. Ex Conſtitutionibus GREGORII XIII. qui *extrauag. Quanto fructuoſius.* ſic habet. *Quod vero ad Paupertatem attinet quamuis bonorum ſuorum Ius, & Dominium iuſtas ob cauſas pro Superiorum arbitratu ad tempus retinere valeant; vt in pios vſus iuxta Euangelicum Conſilium diſtribuant; in illorum tamen vſu Religioſam Paupertatem ſeruant, nec vlla re tanquam propria, & ſine Superioris facultate vti poſſunt.* Et *extrau. Aſcendente Domino. Licet*, inquit, *qui ad gradus Profeſſorum, & Coadiutorum formatorum nondum peruenerunt, bonorum ſuorum Ius, atque Dominium, tum alias iuſtas ob cauſas, tum etiam vt maiorem Societas habeat libertatẽ illos, ſi opus fuerit, cum minore offenſione dimittendi ad tempus Generalis Præpoſiti iudicio præſcribendum valeant retinere, vt in pauperes tandem, vel alios pios vſus pro ipſorum deuotione diſtribuant; Interim tamen, quoad eorum vſum Religioſam Paupertatem ſeruant, nec vlla re tanquam propria, & ſine Superioris facultate vti poſſunt.*

Conſtat tertiò. Ex quotidiano vniuerſali, & inconcuſſo vſu, qui eſt optimus legũ Interpres. vix enim in Societate vlli, niſi poſt vota illa ſimplicia, de bonis ſuis ſiue inter viuos, ſiue teſtamento diſponunt.

Cõſtat quartò. Quia ita in omnibus Tribunalibus decidi ſolet, & nominatim in Rota Romana deciſum vt habetur apud *Farinacium in Opere poſthumo deciſionum Rotæ Rom. part. 2. deciſ. 246.*

Digitized by Google

Ad argumenta in contrarium Reſpondetur

Ad primum. Nego aſſumptum. & ad probationem nego conſequentiam. quia ſtatus Religioſus non importat vi ſua eiuſmodi incapacitatem, & priuationem Iuris; ſed vota ſolemnia ſola conſtitutione Eccleſiaſtica vim illam habent, vt multis deducit *Baſilius Pontius de matrim. lib. 7. c. 7. & Suar. tom 3. de Relig. lib. 2. c. 14.* Alijque plurimi, qui ab ijs citantur: de quo aiunt iam poſt Gregorii XIII. Conſtitutionem. *Aſcendente Domino*, non poſſe *ſine errore* dubitari. Sed vota Titij ſunt ſimplicia, & de ijs, etſi Religioſum faciant, Eccleſia aliter ſtatuit, vt patet ſupra, & non priuant Iure & Dominio bonorum, ſed vſu tantum libero & poteſtate diſponendi ſine ſcitu, & conſenſu Superioris. Ergo &c.

Ad ſecundum. Nego aſſumptum. quia pugnat cum Conſtitutionibus Societatis, Eccleſiæ, & vſu recepto, ac vi vocis Dominij.

Quare liquido ſequitur Titium poſt vota ſimplicia in Societate edita poſt biennium Probationis antequã admittatur ad Profeſſionem, aut vota publica Coadiutorum formatorum, poſſe de conſenſu, & approbatione ſuorum Superiorum diſponere de bonis ſuis ſiue tranſactione, vel donatione inter viuos, ſiue Teſtamento. Et prius Teſtamentum vi voti ſimplicis Paupertatis iuxta Societatis Conſtitutiones non fuiſſe confirmatum, aut factum immutabile. quia manſit apud Teſtatorem capacitas retinendi illa bona, & ius ac poteſtas de illis cum conſenſu Superioris diſponendi. Scholares enim Societatis non ſortiuntur naturam aliorum Regularium, ſed penitus diuerſam, quoad ſcilicet bonorum ſuorum Dominium particulare retinendum.

Vera & rectè fundata eſt præcedens definitio, quæ Titio mutandi Teſtamenti ac aliter de rebus ſuis cum Superiorum conſenſu diſponẽdi poteſtatem facit, etiam tum, quando poſt emiſſionẽ votorum ſimplicium Scholaſticorum in corpus venerandæ iſtius Societatis cooptatus fuit. cum enim præcitatis Pontificum Conſtitutionibus, quibus eiuſdem Societatis Inſtitutum hac in parte potiſſimum comprobatur, diſertè cautum habeatur ob iuſtas cauſas circa eos, qui exacto Nouitiatus biennio per eiuſmodi ſimplicium

plicium votorum emiſſionem in eam recipiuntur admiſſum fuiſſe, vt quamuis verè & propriè Religioſi fiant; bonorum nihilominus ſuorum Ius, & Dominium, quantumuis ad arbitrium Superiorum reſtrictum, ſibi retineant (quam porro Inſtitutionem nec à communibus Iuris Regulis prorſus eſſe alienam & cum Paupertatis voto ſtare poſſe eleganter oſtendit dicta deciſio Rotal. ex Farinacio adducta) nulla ſanè ratio eſt, cur idem Titius Teſtamentū prius mutare, ac de bonis quorum iuxta dictas Cōſtitutiones ius, & Dominium retinet, quamdiu in Scholarium gradu ſubſiſtit, nec ad Profeſſionem per vota ſolemnia, nec ad gradum Coadiutorū formatorum per vota ſimplicia publicè emiſſa fuerit admiſſus, de Superiorum conſenſu aliter diſponere minimè poſſit arg. *l. 4. ff. de adimend. legat.* maximè quādo vſu iam receptiſſimo id quoque confirmari videamus, quapropter huic definitioni lubentes ſubſcribimus

Gvilhelmvs Mercervs SS. Th. Doct. & Profeſſ. Regius Eccleſ. B. Petri Louanij Decanus.

Ioannes Wiggers SS. Theol. Doct. & Profeſſor Louanij.

Henricvs Rampen SS. Theol. Doctor & Profeſſor.

Christianvs Bevsecvm SS. Th. Doctor & Profeſſor Regius Louanij.

Lib. Fromondvs SS. Th. Doctor & Profeſſor Regius.

Iacobvs Santvoert V. I. Doctor & Pontificij in Academia Louanienſi Profeſſor primarius.

Michael vanden Perre I. V. Doctor & Profeſſor Ordinarius Iuris Pontificij.

A. Perez I. V. Doctor & Profeſſor ordinarius.

Pet. Stockmans I. V. Doctor & Profeſſor Regius.

Henricvs van den Treeft I. V. Doctor & Profeſſor.

Digitized by Google

IVDICIVM ADMODVM REVERENDORVM, ET EXIMIORVM SS. THEOLOGIÆ Doctorum ac Profeſſorum Duacenſium.

NOs infraſcripti in alma Vniuerſitate Duacenſi S. Theologiæ Profeſſores Facti ſpecie, ſtatu controuerſiæ, & Aſſertione cũ ſubiunctis Probationibus maturè conſideratis, & diſcuſſis, in eandem Aſſertionẽ conſentimus, ſcilicet *Titium vi voti Paupertatis emiſſi in Societate poſt biennium, non fuiſſe priuatum ſuorum bonorum Dominio, neque illud tranſmiſiſſe in Caium; nec confirmaſſe Teſtamentũ conditum ante ingreſſum, nec illud feciſſe irreuocabile: ac proinde de Superiorum licentia, & validè, & licitè de ſuis bonis iterum diſponere etiam per viã teſtamenti potuiſſe.* Quoniam vota ſimplicia neque ex ſua Natura, neque ex Iure aliquo poſitiuo talia ſunt, vt poſt biennium probationis facta in Societate vouentem priuent bonorum ſuorũ Dominio, quemadmodum ex Iure communi, & ex ſtatutis Societatis clarum eſt, & deducit rectè *R. P. Valentinus Mangionius* in ſua Conſultatione nobis exhibita, ita deliberauimus, & reſoluimus. Duaci Anno 1637. die 14 Auguſti.

GEORGIVS COLVENERIVS SS. Theologiæ Doctor & eiuſdem Regius, ordinariuſque Profeſſor.

FRANCISCVS SYLVIVS SS. Theologiæ Doctor, & eiuſdem Regius ordinariuſque Profeſſor.

THEODORVS van COUVERDEN SS. Theologiæ Doctor, & eiuſdem Regius ordinariusque Profeſſor.

VALENTINVS RANDOVR SS. Th. Doctor, eiuſdemque Regius ac ordinarius Profeſſor.

NICOLAVS LE LONG SS. Theologiæ Doctor & eiuſdem Regius Profeſſor.

ALTE-

Digitized by Google

ALTERVM IVDICIVM ADMODVM REVERENDORVM, EXIMIORVM, ET CLARISSIMORVM DOCTOrum, ac Profeſſorum SS. Theol. & I. V. in almâ Vniuerſitate Duacenſi, quo coniunctim ad caſum antea Admodum Reuerendis, Eximijs & Clariſſimis SS. Theol. & I. V. Doctoribus, ac Profeſſoribus Louanienſibus propoſitum reſpondent.

Caſus vero incipit vt ſupra. *Titius condidit* &c. Finis. *Dominium particulare retinendum.*

ISto caſu, & Quæſito inde formato diligẽter, ac mature examinatis, infraſcripti reſpondent teſtamentum à Titio priuſquam Societatem Iesv ingrederetur conditum, non fuiſſe confirmatũ, neque immutabile factum per vota ſimplicia Scholaſticorũ, quę poſt bienniũ probationis in eâ Societate emiſit, ſed potuiſſe poſt illa vota de bonis ſuis diſponere, ſiue donatione inter viuos, ſiue teſtamento, reuocando & caſſando teſtamentum antea factum, quemadmodum benè probant rationes, quæ in ſcripto hic præmiſſo deducuntur. & confirmatur: vota ſimplicia in Societate poſt biennium probationis emiſſa antequã aliquis admittatur ad profeſſionem, aut ad vota publica Coadiutorum formatorum, etſi ſic vouentem faciant verè Religioſum; neque tamen ex naturâ ſuâ, neque ex vllâ lege poſitiuâ priuant eum iure ac dominio ſuorum bonorum: ergo nihil obſtat quominus de Superiorum ſuorum conſenſu poſſit de illis diſponere, ſiue donatione inter viuos, ſiue aliter. Nam quod de teſtamento prius condito poſſet opponi, facilè diluitur ex eo, quod qui bonorum ſuorũ ius, ac dominiũ retinet, teſtamentum anteà factum reuocare poſſit, quam diu retinet eiuſmodi dominium. Antecedens clarum eſt; tum quod nulli Doctores orthodoxi eam vim tribuant naturæ votorũ ſimpliciũ; tum quod Pontifex Gregor. XIII, in bullis *Quanto fructuoſius.* & *Aſcendente Domino* diſerte pronunciet, eos qui in Societate ad gradus Profeſſorum, & Coadiutorum formatorum nondũ peruene-

uenerunt, tametſi biennio probationis expleto tria ſimplicia vota emiſerint, bonorum ſuorũ Ius, atque Dominium, ad tẽpus Generalis Præpoſiti iudicio præſcribendũ, poſſe retinere. quod perſpicuè falſum foret, ſi prædicta vota ſimplicia ea vouétem priuarét ex naturâ ſuâ iure, & dominio ſuorum bonorum. Quod vero neq; ex vllâ lege poſitiuâ priuent partim ex prædictis bullis liquet, quæ, (vt dictum eſt) ius, & dominium, ad tempus concedunt; partim ex eo, quod nulla poteſt lex, vel conſuetudo vim legis habens produci, quæ hoc ſignificet; cũ potius & Societatis Conſtitutiones, & cõtinua praxis, & Rotæ Romanæ deciſſio apertè ſint in contrarium. Quapropter reſolutioni iam dictæ, & in ſcripto ſuperius mentionato probatæ, omnino inhærendũ dicimus; adeo vt non ABSQVE MAGNA TEMERITATE, GRAVIVMQVE CENSVRARVM PERICVLO aliter reſolui poſſe videamus. præcipit enim dictus *Gregorius* in bulla *Aſcendente Domino*, in virtute ſanctæ Obedientiæ, ac ſub pœnis excommunicationis latæ ſententiæ, nec non inhabilitatis ad quæuis officia, & beneficia ſæcularia, & quorumuis ordinum Regularia, eo ipſo abſque alia declaratione incurrendis, ne quis cuiuſcunque ſtatus, gradus, & præeminentiæ exiſtat, dictæ Societatis Inſtitutum, Conſtitutiones, aut quemuis earum, vel ſupradictorũ omnium articulum, vel aliud quid ſuprá dicta concernens, (qualé profectò eſt, omnes eos qui biennio probationis elapſo ſimplicia Scholaſticorum vota emittunt, ſed ad gradus Profeſſorũ, vel Coadiutorum formatorum nondum peruenérunt, bonorum ſuorũ ius, & dominium retinere) quouis diſputandi, vel etiam veritatis indagandæ quæſito colore, directè, vel indirectè impugnare, vel eis contradicere audeat. Ita deliberatũ, & reſolutum die XVI. Septembris. Anni 1637. Duaci.

GEORGIVS COLVENERIVS SS. Th. Doctor, & eiuſdem Regius ordinariuſque Profeſſ.

FRANCISCVS SYLVIVS SS. Th. D. & eiuſdem Regius ordinariuſque Profeſſor in Vniuerſitate Duacenſi.

IOANNES FERRARIVS I. V. D. & in Vniuerſitate Duacenſi Regius Canonum Profeſſor primarius.

EDO BOETIVS I. V. D. & Ciuilis, ſeu Legum Regius ordinarius, primariuſque Profeſſ.

THEO-

Theodorvs van Couverden SS. Th. Doctor, eiuſdemque in almâ Vniuerſitate Duacenâ Regius & ordinarius Profeſſor.

Nicolavs le Longe SS. Th. Doct. Regiuſque Profeſſor.

Valentinvs Randovr SS. Theol. Doctor, eiuſdemque Regius & ordinarius Profeſſor in Vniuerſitate Duacenâ.

Simon Nepvev I. V. D. ac Profeſſor ordinarius.

G. de Spira I. V. D. atque Profeſſor ordinarius.

M. Pinchon I. V. D. ac Profeſſor ordinarius.

Errata in Apologia.

Litt. B. lin. 26. in qua l. in quo. O. 1. ſecratus donationem. l. ſecratus. Donationem. C. 68. æſtimanda. l. eſt inuenta. C. 4. 4. Scholaria. l. Scholarium. D. 9. irretractabilis. l. retractabilis. D. 10. Deo &. l. non Deo ſed. D. 21. omiſſum. l. emiſſum. E. 2. 61. ſed immediate. l. immediate: ſed.

In Auctario.

Num. 2. lin. 15. accepto. l. accepta. 4. 10. non quæro. non quæro) 4. 22. nullum habet. l. nullum Ius habet. 4. 24. driquez. Romanus. erat continuanda linea. 9. 18. prohibetur. l. prohibeatur. 26. 14. poteſtate. l. poteſtatem. 29. 31. adoptari. l. adaptari. 40 9. ſcholaris. l. ſæcularis. 52. 7. voluat. l. voluit. 57. 7. iuſſis. l. iuris. 60. 5. ipſius dixeris errorem. l. verum dixeris Erronem. 64. 4. conſtitutio. l. Inſtitutio.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google